Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...гитмэнай 1921 оной ...брин 21-нээ гарана | № 113 (14133) | 1973 оной майн 16, среда | Сэн 2 мүнгэн

РМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКАДА

И. БРЕЖНЕВЭЙ ХАНИ ЁhООР

ШООД ЕРЭhЭН ТУХАЙ

СС-эй ЦК-гай Генеральна секре- Л. И. Брежнев Германиин Социа- ...эдэмэл партиин Центральна Ко-...эй, ГДР-эй Гүрэнэй соведэй ба Ми-...үүдэй Соведэй уряалаар Герма- Демократическа Республикада ха-...ар айлшалжа ошоод, тэндэ 1973 майн 12—13-да байба. ГДР-эй ...он нүхэр Л. И. Брежневые хани ...аар, аха дүүгэй ёhоор угтаа.

...-тэ ошоод байха үедөө Л. И. ...в СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи ...арь Э. Хонеккертой, СЕПГ-гэй ... бусад гэшүүд болон гэшүүндэ ...дуудтай уулзаhан, хөөрэлдэhэн

...хөөрэлдөөнүүдтэ совет талаhаа ...эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ...эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Громыко, КПСС-эй ЦК-гай сек- К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай СССР-hээ ГДР-тэ байдаг элшэн М. Т. Ефремов, КПСС-эй ЦК-гай ..., КПСС-эй ЦК-гай Генеральна ...рийн туhалагша К. В. Русаков, ...эй ЦК-гай Генеральна секрета- туhалагша А. И. Блатов гэгшэд ...

...эй талаhаа СЕПГ-гэй ЦК-гай По-...рогой гэшүүд Г. Аксен, Г. Грюне- К. Хагер, В. Кроликовский, ...берц, Г. Миттаг, Э. Мюккенбер- Нойман, А. Норден, Х. Зиндер- Штоф, В. Ульбрихт, П. Фер- Варнке, СЕПГ-гэй ЦК-гай По-...рогой гэшүүндэ кандидадууд ..., В. Хальбриттер, В. Яровин- Г. Клайбер, Э. Мильке, М. Мюл- Тиш, СЕПГ-гэй ЦК-гай Секрета- гэшүүн Х. Долус, тэрэшэлэн ...эй ЦК-гай гэшүүд О. Винцер, ...ман, К. Науман, П. Марков- ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй ...ин статс-секретарь М. Коль гэг- хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаба.

...онеккер республика доторoo хүт- түгэс социалис общество бай- асуудалаар СЕПГ-гэй VIII съез- ...алан гаргаhан шиидхэбэринүү- ...раар дүүргэгдэжэ байhан тухай, ...ын гадаадын-политическэ бай-...лэжэлгэ тухай, ажалшадые со- патриотизмын ба пролетарска ...ионализмын үзэл бодолтойгоор, бодолой-политическэ талаарнь хү-...ын тула СЕПГ-гэй ябуулдаг хү- тухай мэдээсээ.

... Брежнев СССР-тэ олониитын ... мүрысөөнэй дэлгэрүүлэгдэhэн ...арадай ажахын ашаг үрые улам ...лхын, эрдэм ба техникын хүг-...жэлтын туйлалтануудые нэб- ... дэлгэрүүлхын, КПСС-эй ...ездын хараалhанай ёhoop, Со- Союзые социальна-экономическа ... хүгжөөхэ түсэбүүдые бодото ... бэелүүлхын тула КПСС-эй ЦК- Советскэ правительствын абаhан ...үүд тухай мэдээсэбэ.

...алгада хабаадагшад КПСС-эй СЕПГ-гэй хоорондын, Советскэ ба ГДР-эй хоорондын харилсаа-...жэлтөөр сэдьхэлээ ехэтэ ханан-...hанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. По-..., экономическа, эрдэм ухаанай ... талаар түгэс харилсаа хол-...циалис ёhоной экономическа хол-...нэгэдхэмэл программа бэелүүлхэ ...ой социалис гүрэнүүдэй олон ...арилсаанда эдэбхитэйгээр ха- ... хоёр ороной, социалис хани ... бүхы оронуудай шухалын шу-...аг туhада харюусана.

...эй ба ГДР-эй хоорондын эбдэр-...бата холбоое, нэгэдэл болон хани ... саг үргэлжэ бэхижүүлхэ, гүн-...хэ, тэрэнэй тулада ажалаа со-...ёhоор хубаарилан бүтээлгын ба ...иин гурим үргэнөөр хэрэглэжэ, ...оной арадай ажахын харилсаае ...аар дэмжэн хүгжөөхэ, нииты, экономическа, соёлой бүхы hал-...ахи холбоогоо улам үргэдхэхэ ...шидэнхэй байhанаа хоёр тала ... тэмдэглэбэ. Энээнтэй даша-..., СССР-эй болон ГДР-эй хү-...шэдэй, таряашадай, интеллиген-...өөлэгшэдэй, залуушуулай хоо-...ани ёhоной сэхэ харилсаанай ...жэлгэ, үргэдэлгын шухала удха ... байhаниинь тэмдэглэгдээ.

...эй, СЕПГ-гэй хоорондын аха ... нягта харилсаа холбоон ГДР хоёрой хоорондын харил- бүхы талаараа хүгжэлгын үн-...ринь болоно гэжэ уулзалгада ха-...ад онсолон тэмдэглэбэ. Энэ ха- холбоон түсэбэй ёhoop бэелүү- хоёр гүрэнэй ба арадуудай хоо- харилсаанай үндэр дээдэ хэм ...э таарана. КПСС-эй ба СЕПГ- ...бэрилхы ажал ябуулагшадай ...задаг байhаниинь дүй дүршэ-...рэсэлнүүдые харилсан абалсал-гын, хоёр партиин политикые таарулан бэелүүлгын шалгагдамал формо болоно.

Карл Либкнехтын, Эрнст Тельманэй захяа заабаринуудтай зохилдуулан, КПСС тушаа хандалгые марксизм-ленинизмдэ, пролетарска интернационализмда үнэн байлгын шухалын шухала эшэ нүхэсэл болоно гэжэ тоолодог тухайдаа СЕПГ-гэй хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлбэ. КПСС-эй түгэлдэр ехэ дүй дүршэл ГДР-тэ хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулха зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ туhа хүргэлгын барагдашагүй булаг болоно.

Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ уласхоорондын олон шухала асуудалнууд зүбшэлэгдөө.

Эб эетэй ажаhуухые хүсэдэг арадуудай зүгhөө дэмжэгдэдэг, hайшаагдадаг социалис оронуудай хамтын оролдолго хүсэлэлгын ашаар Европодо «хүйтэн дайнай» үеhөө уг унгитай шахардуу байдал hуларуулха шэглэлтэй хубилалта боложо байна гэжэ хоёр тала ханангяар тэмдэглэбэ. ФРГ-тэй СССР-эй, ПНР-эй, ГДР-эй баталhан хэдэ хэдэн договорнуудые, хилэнүүдэй хубилгагдангүй байха, Европын гүрэнүүдэй территориин бүтэн бүрин байлгын гол гурим мэдэрэлгые үндэhэ болгоhон эдэ документнүүдые хоёр тала үндэрөөр сэгнээд, энэ түбидэ амгалан байдал хангаха хэрэгтэ эдэнэй шухала удха шанартай байhыень онсолон тэмдэглээ. Варшавска договорой эмхидэ, Экономическа харилсан туhалалсалгын Соведтэ нэгэдэhэн социалис гүрэнүүдэй аха дүү ёhоной харилсаа холбоон — Европодохи аюулгүй байдалай шухала, саг үргэлжэ нүлөөлжэ байдаг нүхэсэл болоно гэжэ тусхайлан тэмдэглэгдээ. Социалис оронуудай хани холбооной бүхы талаараа саашадаа хүгжэлгэ, тэрэнэй нэгэдэл болон эмхидэлэй бэхижэлгэ гадаадын-политическэ тон шухала зорилгомнай болоно гэжэ хоёр тала тоолоно.

ГДР-эй хүтэлбэрилэгшэд КПСС-эй тодорхойлhон Амгалан байдалай программые СЕПГ-гэй бүрин дэмжэн талархадаг байhыень дахинаа лаблан баталаад, тэрэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ туйлагдаhан амжалтануудые, амгалан ёhoop харилсан оршолгын гол ёhонуудые социальна ондо ондоо байгуулалтануудтай гүрэнүүдэй хоорондын харилсаанда батадхахын тула Советскэ Союзай гаргадаг оролдолгые hайшаан дэмжэбэ. Германиин Социалис нэгэдэмэл партн, ГДР-эй арад зон КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые hайшаана. Уласхоорондын оршом соо ГДР-тэ үзүүлhэн ба үзүүлжэ байhан ехэ дэмжэлгынь түлөө Советскэ Союзда эдэнэр гүн ехэ баясхалан хүргэнэ.

СЕПГ-гэй VIII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр, Европодохи оршон байдалда болохотой хубилалтануудые туйлаха хэрэгтэ ГДР-эй оруулhан шухала хубитые совет тала тусхайлан тэмдэглээ. Германиин Демократическа Республикын эб найрамдалта гадаадын политикань Европодо эб найрамдал хангалгын, шахардуу байдал hуларуулгын, ниитэевропын харилсаа холбоо заhаруулгын хэрэгтэ шухала удха шанартай байна. Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангаха ябадалда ГДР-эй дүүргэдэг үүргэ улам ехэ боложо үргэлжэлhөөр. Бүхы дэлхэй дээрэ ГДР-эй үргэнөөр мэдэрэгдэдэг болоhониинь энэ түбидэхи социально-политическэ хубилалтануудай зайлашагүй байhые, Германиин социалис гүрэниие дипломатическа талаар тусгаарлан гансаардуулха гэhэн хараа бодолой огто бүтэхэгүй байhыень гэршэлнэ.

ГДР-эй ба ФРГ-гэй хоорондын харилсаанай үндэhэ hуури тухай договорой хүсэндөө оролго тухай, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида эдэниие абаха тухай асуудалай тон ехэ удха шанартай байhые хоёр тала тэмдэглэбэ. ООН-до ГДР-эй, ФРГ-гэй оролго ойрын сагта бэелүүлэгдэхэ ёhотой гэжэ тэмдэглэхые хоёр тала шухалада тоолоно.

СССР-эй, ГДР-эй хүтэлбэрилэгшэд Баруун Берлин тухай асуудалнуудаар hанал бодолоо мүн лэ зүбшэлөө. 1971 оной сентябриин 3-най дүрбэн талын хэлсээнэй ёhoop, ФРГ-гэй бүридэлдэ Баруун Берлинэй орохогүйе, саашадаа тэрэнэй зүгhөө захирагдахагүй байhые, тэрэшэлэн ГДР болон ФРГ-гэй хоорондын, ГДР-эй ба Баруун Берлинэй сенадай хоорондын зохихо хэлсээнүүдээр энэ райондо таарамжатай, түбшэн байдал дэмжэхэ шухала үндэhэ hууриин бии болгогдоhые хоёр тала тусхайлан тэмдэглэбэ. Эдэ хэлсээнүүдые наринаар сахилга — Баруун Берлинэй хэрэгүүдээр бүхы талануудай үгээ ойлголсолгын эшэ нүхэсэл болоно.

ЧССР ФРГ хоёрой хоорондын хөөрэлдөөнүүдэй эхилhэндэ сэдьхэлээ хананги байhанаа уулзалгада хабаадагшад элирхэйлбэ. Мюнхенскэ зонхилхы шиидхэбэриин хуулида харша, үнэтэ бэшэ байhые мэдэрhэнэй үндэhөөр, Чехословаки ФРГ хоёрой хоорондын харилсаае заhаруулбал, тэрэшэлэн бусад социалис оронуудтай ФРГ-гэй харилсаае заhаруулбал, Европодохи амгалан байдалай аша туhада харюусаха hэн.

Шахардуу байдалай hуларалгые улам гүнзэгырүүлхын тула, хилэнүүдэй хубилгагдашагүйе, hайн хүршэнүүд байлгые, амгалан ёhоной харилсаа холбоо хүгжөөлгые үндэhэ болгон, Европо түбидэ аюулгүй байдал хангахаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалха зэргэтэй, бүхы Европын гүрэнүүдэй зүблөөндэ бэлэдхэл мүнөө Европодохи политикын гол зүйл болонхой. Хельсинкидэхи олон талын зүбшэлэлгэ дары түгэсхэхэ хэрэгые СССР ба ГДР шухалада тоолоно, бусад гүрэнүүдтэй — Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдтэй хамта ниитэевропын зүблөөнэй амжалтатайгаар үнгэрэлгэдэ али бүхы туhа хүргэхөөр бэлэн байна.

Түбхын түрүүн Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба зэбсэгүүдые хороохо тухай асуудалаар болохоёо байгаа хэлсээнүүдые, эдэ хөөрэлдөө hайтар бэлдэжэ, бүтэмжэтэйгөөр үнгэргэлгые СССР, ГДР шухалада тоолоно.

Хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад баатар габьяата вьетнам арадай илалтын угаа ехэ удха шанартайе тэмдэглээд, социализм байгуулха хэрэгтэнь ДРВ-дэ саашадаа аха дүү ёhоной туhаламжа үзүүлхэ, амгалан байдал hэргээхые эрмэлзэгшэ Индохитадай арадуудай национальна үнэн зүб хүсэлэнгые дэмжэхэ гэжэ шиидэнхэй байhанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ. Парижай хэлсээе сэхэ шууд дүүргэхын тула ДРВ-гэй ба Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын баримталан бэелүүлжэ байгаа политикые хоёр тала hайшаан дэмжэнэ.

Уулзалгада хабаадагшад түрүү үзэл бодолтой араб гүрэнүүдтэй харилсаагаа бэхижүүлгые шухалада тоолонобди гэжэ лаблан мэдүүлээ. ООН-ой Аюулгүйн Соведэй мэдээжэ шиидхэбэриин үндэhөөр, Дүтын Зүүн зүгтэхи хёморoое болюулха, Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхаха, энэ нютагай бүхы гүрэнүүдэй ба арадуудай, тэрэ тоодо Палестинын араб арадай, хуулита эрхэ ба ашаг туhые хүндэлхэ хэрэгүүдые СССР ба ГДР шухалада тоолоно.

Уласхоорондын байдалдахи болохотой хубилалтанууд социалис гүрэнүүдэй хамтадаа бэелүүлдэг сэхэ шууд ябуулгануудтайнь шиидхэхы холбоотой гэжэ КПСС-эй, СЕПГ-гэй хүтэлбэрилэгшэд тусхайлан тэмдэглэнэ. Социализмын оронуудые, дэлхэйн коммунис хүдэлөөе, арадуудай шухалын шухала аша туhын түлөө тэмсэгшэ бүхы түрүү хүсэнүүдые нэгэдхэхын тула шухала шэнэ арга боломжонууд мүнөөнэй оршон байдалда бии боложо байна. Марксын—Энгельсын, —Ленинэй суртал hургаалнуудые тайлбарилан ойлгуулхын, хүгжөөн мандуулхын тула, буржуазна үзэл бодолдо, социал-ревизионизмда, баруунай ба «зүүнэй» оппортунизмда эсэргүүсэн сэхэ шууд тэмсэхын тула коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай эрхилдэг хамтын ябуулгые үргэдхэхэ шухала гэжэ онсолон тэмдэглэгдээ.

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай 1969 оной уласхоорондын зүблөөн дээрэ хамтын хүсөөр тодорхойлогдоhон, зүбшэлэгдэhэн стратеги ба тактикын зүб байhаниинь бүрин тодороо, социализмын нүлөөн ехэ болоо, революционно хүсэнүүдэй байдал батажаа гэжэ КПСС, СЕПГ тоолоно.

Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын үндэhөөр, коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл болон эмхидэлэй түлөө саашадаа хэлбэришэгүйгөөр тэмсэхэ, КПСС-эй ба СЕПГ-гэй хоорондын харилсаае бүхы талаарнь бэхижүүлхэ, гүнзэгырүүлхэ гэжэ шиидэнхэй байhанаа хоёр партп элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Л. И. Брежнев СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй даалгабаряар СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккерто Ленинэй орден барюулба. СССР-эй, ГДР-эй арадуудай хоорондын аха дүү ёhоной хани барисаае, харилсаа холбоое хүгжөөхэ хэрэгтэ элитэ ехэ үүргэ дүүргэhэнэйнгээ түлөө, эб найрамдалай ба социализмын хэрэг бэхижүүлгэдэ хубитаяа ехээр оруулhанайнгаа түлөө иимэ шагналда хүртэhэн байна.

СЕПГ-гэй хүтэлбэрилэгшэдтэй үнэн сэдьхэлэй, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда хэhэн уулзалганууд зүбшэн хэлсэгдэhэн бүхы асуудалнуудаар КПСС-эй, СЕПГ-гэй хараа бодолнуудай тон адли байhые дахинаа баталан элирхэйлбэ.

Советскэ Союзда айлшалхыень ГДР-эй партийно-правительственна делегациие Л. И. Брежнев КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэhөө уриба. Энэ уряал баяртайгаар зүбшөөгдэн абтаа. Айлшалалгын болзор хожом тодорхойлогдохо.

Сэлэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой таряашад болон механизаторнууд эртынгээ тарилгые үсөөхэн үдэрэй туршада hайнаар дүүргэхын тула оролдожо байнхай. Байгша ондо тус ажахы 1200 гектарта шэниисэ тариха байбал, мүнөө үедэ тэдэнэр хахадhаа ехыень хээд байна. Колхоздо дүй дүршэлтэй механизаторнууд олон. Түрүү тракторист Дмитрий Иванович Кузьмин арбан хоногой дүнгөөр онсо шалгаржа, дамжуулгын улаан вымпел, 15 түхэриг мүнгөөр шагнагдаба. Үнинэй сеялкэшэн Токтохо Цыденович Цыренов халаан бүриингөө даабариие амжалтатайгаар дүүргэнэ.

hаяхан тракторно-таряан ажалай гурбадахи бригадын гэшүүд СЗП-50 түхэлэй сеялкээр тарилгаяа хэжэ эхилбэ. Шэнэ сеялкэ хүдэлгэхыень дүй дүршэлтэй механизатор Виктор Тимофеевич Арюкинда даалгагданхай.

Зураг дээрэ: Арюкинай агрегат тарилга хэжэ ябана, сеялкэшэн Т. Цыренов.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ — АША ҮРЭТЭЙГӨӨР

Сэлэнгэ

АЙМАГ СООГОО ТҮРҮҮЛЭН...

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ Сэлэнгын совхозой механизаторнууд 3000 гектарта эртын орооhото ургамалнуудые, тэрэ тоодо 2365 гектарта шэниисэ тариха байhан юм. Ажахын механизатор бүхэнэй ажалдаа харюусалгатайгаар хандаhанай ашаар ажахы аймаг соогоо түрүүлэн эртынгээ орооhото ургамалнуудые тарижа дүүргээд, тэдэнэр мүнөө үедэ хабарай паар хахалжа байна.

Хараалhан даабариие болзорhоо урид дүүргэхэ хэрэгтэ Шанаагай отделениин механизаторнуудай оруулhан хубитань ехэ. Пурбо Будажаповай даадаг тракторно-таряан ажалай бригадада совхозой дирекциин, парткомой дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаа. Дүй дүршэлтэй механизатор Факрит Балиев, Иван Сандаковой даадаг агрегадууд үдэр бүри 35 гектарта тарилга хэжэ, даабаряа 7 гектараар үлүүлээ.

Мүн Билюутын отделениин механизаторнуудай ажал хэрэгынь урагшатай гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үнинэй механизатор П. П. Еранский 5 үдэрэй туршада ДТ-75 түхэлэй трактораар 59 гектар газар хахалаа. Механизаторнууд П. Рыбин, П. Аюшеев, А. Гончаров гэгшэд мүн лэ халаан бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэбэ.

В. САЖИН.

Бэшүүр

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд 68 мянган центнер таряа хуряаха гэхэ гү, али гектар бүриhөө 14,5 центнер орооhо абаха уялгатай юм. Ажахын механизаторнууд хабарайнгаа тарилгада майн 2-то жэгдэрэн ороо. Эндэ 11 агрегат ажаллана. Энэ шухала ажалаа hайн шанартайгаар үсөөхэн үдэрэй туршада дүүргэхэ арга боломжо эндэхи таряашадта бии. hаянай байдалаар тус ажахыда 1400 гектарта тарилга хэгдэбэ. Тарилгада хабаадаhан бригада, звенонуудай дунда социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Ажахын механизаторнууд эртынгээ тарилгые 12 үдэрэй туршада түгэсхэхөөр шиидэнхэй.

В. БОРИСОВ.

ХАБАТАЙГААР АЖАЛЛАНА

Байгша ондо ажахымнай механизаторнууд 5 мянган гектарта шэниисэ, тэрэнэйнгээ 2400 гектарыень паар дээрэ тариха юм. Хабарай тарилгын хүдэлмэри үдэрhөө үдэртэ түргэн түлэгтөө оробо. hаянай байдалаар манда 2800 гектарта шэниисэ, 200 гектарта горох, 40 гектарта ногоон конвейертэ орооhо таряад байнабди. Эртынгээ тарилгые энэ hарын 18-наар дүүргэхээр шиидэнхэйбди. Ажахымнай бүхы отделенинүүдтэ 38 сеялкэшэн ажаллана.

Манай совхозой механизатор бүхэн даажа абаhан ажалаа эмхи гуримтайгаар, hайн шанартайгаар дүүргэхые оролдоно. «Хабарай үдэр жэл тэжээдэг» гэhэн ород арадай оньhон үгын сэсэн мэргэниие ажалшан бүхэмнай hайн ойлгоно. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы энэ жэлдэ таряашаднай гектар бүриhөө 15 центнер орооhо хуряажа абаха социалис уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхын тула хабарай үдэр бүхэндэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахые оролдоно. Ажахымнай үнинэй механизаторнууд Александр Фёдорович Филиппов, Иван Никитич Быков, Анатолий Фёдорович Разуваев болон бусад үдэр бүриингөө нормые холо үлүүлэн дүүргэжэ, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө ёhотой үльгэр жэшээ харуулна.

В. ЮМСУНОВ,
Бэшүүрэй совхозой директор.

ҮДЭР hҮНИГҮЙ

Загаhатын совхозой механизаторнууд эртын тарилгада оройтожо ороо. hаянай байдалаар ажахын тракторно-таряан ажалай бригада мянга гаран гектарта хэрээhэлүүлжэ, эртын тарилга хэбэ. Мүнөө совхозой таряалан дээрэ 25 тракторай хүнхинөөн үдэр hүнигүй замханагүй.

— Майн эхээр үбдэгсоо саhан орожо, хүдэлмэриемнай хоёр үдэрөөр hаатуулаа. Тарилгаяа саг сооньшь, hайн шанартайгаар дүүргэхын тула үдэр hүнигүй ажаллажа захалаабди. Тарилгада хүдэлхэ хүнэй дуталдаhанhаа, совхозой, отделениин конторын хүдэлмэрилэгшэд hүниндөө сеялкэдэ ябана. Түрүүшын hүниин халаанда совхозой главна экономист Цырен-Дондок Чимитов, отделениин бухгалтер Ульяна Алексеева гэгшэд тарилгада хабаадалсаа. Тэрэ hүни зуугаад гектарта тарилга хэгдээ, — гээд отделениие эрхилэгшэ Даша-Доржо Гармаевич Дамбаев манда хөөрэнэ.

Совхоздо түрүү механизаторнууд олон. Түрүүшын үдэрhөө Владимир Суворов, Булат Дамбаевай даадаг агрегадууд халаанайнгаа нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэнэр үдэртөө 60 гектар тариха нормын орондо 90—100 гектарта хаяна. Мүн совхоз соогоо мэдээжэ болоhон механизаторнууд Геннадий Пидронов, Василий Казанцев, Транс Пинтаев, Цыренжаб Гомбоев болон бусад онсо шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторист Владимир Суворов, тэрэнэй агрегат.

С. БАЛДУЕВАЙ
фототекст.

ХОНИШОД УРАГШАТАЙ

Байгша ондо Хориин ажахынуудай хонишод абаhан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула оролдожо байнхай. hаянай байдалаар аймаг дотор 42892 хурьган абтаад, hайнаар түлжүүлэгдэнэ. Үдын совхоздо—12673, Анаагай совхоздо—9163, «Георгиевский» совхоздо 8147 хурьган мүнөө үедэ түлжүүлэгдэнэ. Ажахынуудай хонишод харюусалгатай ажал—түл абалгадаа hайн бэлэдхэлтэй орожо шадаhанай ашаар, совхозуудта олон хурьгад абтаад байна бшуу.

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ Хориин совхозой хонишод 100 эхэ хонин бүриhөө 90 хурьга абажа ехэ болгохо социалис уялга баталан абаhан. Мүнөө үедэ эндэ 100 эхэ хонин бүриhөө 91 хурьган абтаба. Абаhан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула ажахын дүршэлтэй хонишод Хотогто Цырендоржиев, Александр Красиков, Лхама Табданова, Цырема Бадмаева болон бусадай оруулhан хубитань ехэ гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала.

Анаагай совхозой бэрхэ хонишодой нэгэн Галина Дубшановна Доржиевагай даадаг эхэ хонидой бригадын гэшүүд 100 хонин бүриhөө 105 хурьга түлжүүлнэ. Энэнь аймаг дотор эгээл hайн үрэ дүн болоно. Аймагай мэдээжэ хонишод Норбо-Самбу Жигжитович Бадмаев, Ойдоп Тапхарович Тагаров гэгшэд 100-hаа — 102 хурьгатай болонхой. СССР-эй Верховно Соведэй депутат Зоя Жамсаранова, Иван Пайкин гэгшэд зуутанай тоодо мүн лэ оронхой. Хонишод Б. Шойбонов, Д. Дондоков болон бусад абаhан уялгаяа үлүүлэн дүүргэнхэй.

Үдын совхозой — 10, «Георгиевский» совхозой — 5, Дээдэ-Тайлсын 5 хонишод абаhан уялгаяа сүм дүүргэбэ. Хабарай түл абалга аймаг дотор үргэлжэлhөөр. Үнгэрэгшэ hарын туршада ажахынуудта 800 хурьган абтаба.

Д. ДОРЖИЕВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудта

...ССИН ФЕДЕРАЦИИН АЖАhУУДАЛАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭ ХАНГАДАГ АЛБАНАЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ

...зоной ажаhуудалай ...жэ хангалгын хэм- РСФСР-эй городууд ...онуудта жэл бүри ...дэжэ байдаг. Со-...шадай материальна ...ой хэм хэмжээнэй ...агүй ургалга энээн-...ургэнэ. ...ураа Россин Феде-...уад зоной ажаhуу-...эрэглэмжэ хангалгын талаар туйлагдаhан хэм хэмжээн мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ хүсэд харюусахагүй байна. 1972 ондо Астраханска, Кировскэ, Куйбышевска, Липецкэ, Оренбургска, Пермскэ, Саратовска, Тамбовско областьнуудай хүн зоной хэрэглэмжэ хангаха управленинүүдэй зүгhөө илангаяа ехэ гээгдэлгэ тохёолдуулагдаа.

Илангаяа ехэ гээгдэлгэ РСФСР-эй хүдөө нютагуудай хэрэглэмжэ хангаха албанай зүгhөө ушаруулагдаа. Телевизорнүүд, радиоприёмнигуудые, ажаhуудалда хэрэглэгдэдэг техникын хэрэгсэлнүүдые, гутал ба хубсаhа заhабарилгын, химическэ сэбэрлэлгын ба будалгын талаар хүдөөгэй зоной хэрэглэмжэ хангалга дутагдалтай байhаар.

Үгэ хэлэгшэд табан жэлэй түсэбэй хоёр жэлэй даабариие РСФСР-эй Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха министерствын дүүргээгүй байhанай шалтагаануудые элирүүлээд, тэдэ дутуу дунданууды зайсуулха hанамжа дурадхалнуудые баталаа.

(ТАСС).

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ БУХЭСОЮЗНА МҮРЫСӨӨН

МОДО УРАДХУУЛГЫН УРДА ТЭЭ

Модо шэрэгшэдэй, модо урадхуулагшадай урда энэ жэлдэ ехэ зорилго табигдан-хай. Табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ Байгал далайгаар, тэрэнние зубшан баригдаhан ашаа шэрэлгын харгыгаар урдынхиhаа hураггүй ехэ модон урадхуулагдаха, шэрэгдэхэ юм.

Баргажанай-Адагай ба Түрхын модо урадхуулгын участогуудhаа нэгэдэhэн Байгалай модо урадхуулгын конторын коллективтэ ехэ даабари үгтөө. Энэ жэлдэ ашаа шэрэлгын харгыгаар 500 мянган кубометр модон ута зандаа, томо багсаар шэрэгдэхэ, 1350 мянган кубометр модон сигара болгон холбогдожо далайгаар урадхуулагдаха, 520 мянган кубометр модон биржнүүдhээ кабель крануудта шэрэгдэхэ юм. Гадна Байгал далайе, Баргажан голые модоной үлэгдэл, хаядаhанhаа, урдань уhанда шэнгэhэн модонhоо сэбэрлэхэ харюусалгатай эрилтэ табигдаа. Хамта дээрээ 250 километр эрье модонhоо, тэрэнэй үлэгдэлhөө сэбэрлэгдэжэ, гүрэнэй комиссида тушаагдаха ёhотой. 1973 оной даабарине үнгэрhэн жэлдэ хэгдэhэн ажалтай сасуулан харахада, 380 мянган кубометрээр үлүү ехэ модон шэрэгдэхэ, 370 мянган кубометрээр ехэ модон сигара болгон холбогдохо байна. Байгал далайе, тэрэндэ урдан ородог голнуудай эрье сэбэрлэхэ ехэ хүдэлмэри бодото дээрээ энэ жэлдэ хэгдэжэ эхилхэ юм.

Иимэ ехэ хүдэлмэри хараалагдаhан саг болзор соонь дүүргэхын тула шухала хэдэн асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй байгаа. Хүдэлмэришэд ажалда абтажа, жолоошодой, челюстнэ погрузчик, крануудай операторай мэргэжэлдэ hургагдажа эхилээ. Автомашина жолоодогшодой курсда 60 гаран хүн hуража байна. Тэдэнэр курс дүүргэжэ, июнь hарада конторын хүдэлмэришэдэй тоодо оролсохо юм. Оператор, капитан-механигуудай курсда 16 хүн эльгээгдээ. Өөhэдын саг үргэлжын кадрнуудтай болохын, ажалда абтаhан хүдэлмэришэдые гэр байраар хангахын тула хоёр-хоёр байратай 70 гэр энэ жэлдэ баригдаха юм.

Модые дууhан hайнаар, хаядаhагүйгөөр хэрэглэхэ зорилго дүүргэхын, модоной промышленностиин ашаг үрэ дээшэлүүлхын тула модон ута зандаа томо багсаар шэрэгдэдэг, сигара болгон холбогдожо, далайгаар урадхуулагдадаг болоо. Урдань модон трактораар, кранаар ашагдадаг, буулгагдадаг байгаа. Мүнөө нэтэ газарта хүргэгдэжэ, ехэ ашаа үргэхэ шадалтай крануудаар буулгагдана, ашагдана. Хүсэ ехэтэй эдэ кранууд доодо складуудтахи бухы модые хаядаhагүйгөөр ашан ябуулха арга олгоно.

Энэ зундаа модон бүри ехэнүүд сигара болгон холбогдожо, урадхуулагдаха. Сигара холбоходо хүсэ ехэтэй техникэ хэрэглэгдэжэ, энэ ажалай бүтээсэ 1,5 дахин дээшэлүүлэгдэхэ юм. Автомашинануудhаа модон бушуу түргэнөөр буулгагдаха, тэдэнэр миин байлгагдахагүй Модо холбон урадхуулхын тула 5 кабель-кран, 15 бригада 3 халаанда хүдэлгэгдэхэ юм. Нёдондо 2 кабель-кран, 5 бригада хоёр халаанда ажаллаhан юм. Хэды ехэ хүдэлмэриин хэгдэхэ, ажалай бүтээсын хэды зэргэ дээшэлхэ байhые эдэ тоонууд гэршэлэн харуулна бээзэ.

Ута зандаа томо багсаар модо шэрэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Ехэ ашаа зөөдэг 75 автомашина 3 халаанда хүдэлгэгдэжэ, модые шэрэгдэхэ газартань хүргэжэ эхилээ. Мүн уhан замай флот эртээнhээ модо урадхуулгын хаhада бэлэдхэгдээ. 22 катер, 2—3 халаанда хүдэлхэ юм. Байгал дайлайе, голнуудай эрье модоной хаядаhа, үлэгдэлhөө сэбэрлэхын тула тусхай хоёр подъемник, 5 трактор, хүдэлмэришэдэй хэдэн бригада ажаллаха, энэ хүдэлмэри хоёр халаанда ябуулагдаха юм.

Байгалай конторын хүдэлмэришэд модо урадхуулгын, ашаанай харгыгаар шэрэхэ ажалда эртээнhээ бэлэдхэлээ. Ашаа ашаха, буулгаха техникэ заhабарилагдаа, кабель-крануд хэрэгтэй газартаа тодхогдоо.

Гэбэшье шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөө бии. Харгынуудтахи хүүргэнүүдые заhабарилбашье, асфальт харгын хушалта hэльбэхэ, дахинаа хушаха хүдэлмэри хэжэ шаданагүй. Юуб гэхэдэ, хэрэгтэй техникэ үгы. Автотранспортна паркые hайнаар ашаглаха хэмжээ абаха шухала. Тэрээнние хэрэглэлгын коэффициент нёдондо 0,35 болоhон юм. Иимэ байдалай ушар шалтагаан юуб гэхэдэ, конторо заhабаря хэхэ өөрын бааза үгы, запасной частьнуудаар дуталдана. Эдэ бүгэдые конторо өөрычгөө хүсөөр шиидхэжэ шадахагүй, «Забайкаллес» комбинадай туhаламжа хэрэгтэй юм.

Конторын коллектив урдахи зорилгоёо бэелүүлхэ, түсэбөөр хараалагдаhан даабаряа дүүргэхэ гэжэ оролдоно, бухэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоо. Абаhан уялгаяа дүүргэхэ байhандаа хүдэлмэришэд найдана.

Г. ШЕЛКОВНИКОВ,
«Баргузинская правда» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

ҮҮСХЭЛШЭДЭЙ ҮГЭ НАЙДАМТАЙ

Нарин сэмбын фабрикын үйлэдбэриин түрүүшүүл — утаhа орёогшо, Социалис Ажалай Герой Дарья Касьяновна Тумурова, сэмбэ нэхэгшэд Зинаида Григорьевна Ключникова, Александр Гриф, Евдокия Фомина гэгшэд табан жэлэй гурбан жэлэй даабарие хоёр жэл 6 hара соо дүүргэжэ, республикынгаа 50 жэлэй алтан ойе угтаха социалис уялга абаhан юм.

Энэ үүсхэлыень фабрикын зүүгаад түрүүшүүл дэмжэжэ, гурбан жэлэйнгээ түсэбые 2,5 жэл соо дүүргэхэ мүрысөө дэлгэрүүлээ.

Зарим түрүүшүүл социалис уялгануудаа хараалhан болзорhоонь уридшалан дүүргэhэн тухай Майн Нэгэнэй hайндэрэй урдахана элидхээ. Д. К. Тумурова табан жэлэй гурбан жэлэй түсэбые фабрика соогоо эгээл түрүүлэн, хоёр жэл дүрбэ hара соо, апрелиин 24-дэ дүүргээ. Ажал хэрэгээрээ алдар суута гараhан Дарья Касьяновна табан жэлэй эхинhээ хойшо ходо бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Нормын ёhоор 16 ээрсэтэй орондо 25 ээрсэг хангадаг юм.

Сэмбэ нэхэгшэ Любовь Ивановна Королёва гурбан жэлэй даабарие апрелиин 25-да дүүргэhэн байна. Республикынгаа 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдтэйгээр угтаха гэhэн социалис мүрысөөндэ олон түрүүшүүл шалгарна. Мүрысөө үүсхэгшэдэй нэгэн З. Г. Ключникова, тэдэнэй үүсхэлые дэмжэhэн Н. Н. Кошкарёва энэ май hара соо уялгаяа дүүргэхэнь.

Табан жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэн сэмбэ нэхэгшэд хэлэhэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллана. Тэдэнэр жэлэй үнгэрhэн дүрбэн hара соо даабариhаа гадуур 4.000 метр сэмбэ нэхэн гаргаа.

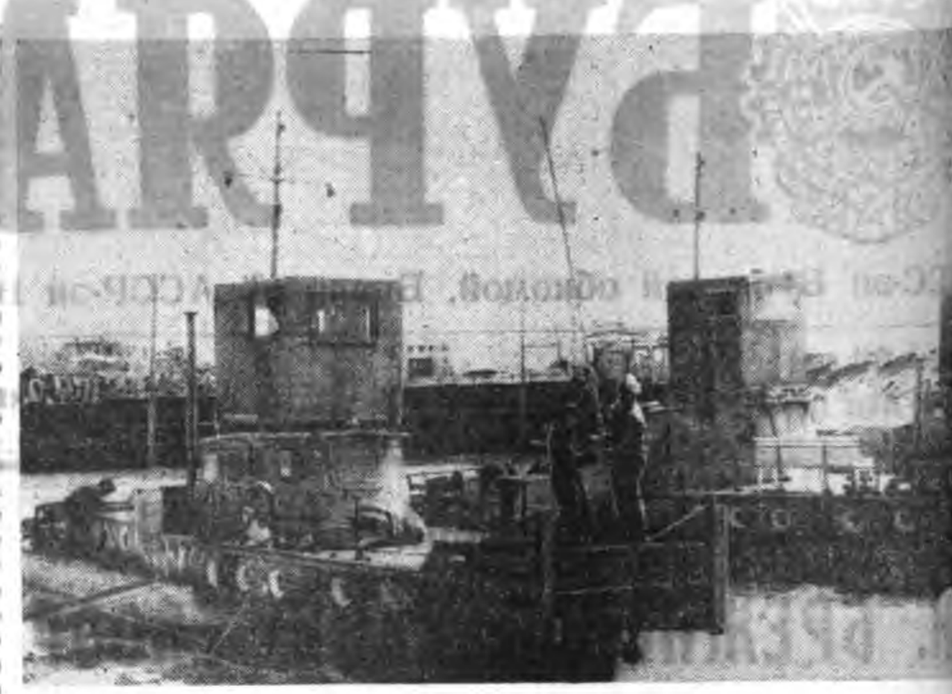
Үйлэдбэриин олон түрүүшүүл бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ hайн жэшээ харуулан ябана. Утаhа ээрэгшэ Валентина Макаровна Видутова өөрынгөө мэргэжэлээр эрхимлэгшэ юм. Тэрэ hаяхан Москвада үнгэргэгдэhэн конкурсдо хабаадалсажа, РСФСР-эй бүд нэхэлгын предприятинуудай эрхим утаhа орёогшодой дунда шалгараа. В. М. Видутова энэ конкурсдо 3-дахи hуури эзэлhэн байна.

С. АЮШЕЕВА.

Манай зураг дээрэ нэгэдэхи СМУ-гай 4-дэхи разрядай штукатур-малярнууд, коммунис ажалай ударнигууд Валентина Жилина (баруун гарhаа), Людмила Рогачёва гэгшэдые харанат. Тэдэнэр Улаан-Үдэ хотын Советскэ гудамжаар баригдажа байhан «Баргузин» гэжэ гостиницада ажаллажа байха зуураа, халаанайнгаа нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТАМАРАЛГАЯА ЭХИЛЭЭ

Улаан-Үдын пристаниин уhан замшад зунай хаhада эртээнhээ бэлдэжэ эхилhэн юм. Транспортна флодой, пристаниин оньhожоруулгын түхеэрэлгэнүүдэй үбэлэй заhабари болзорhоо табан хоногоор уридшалан дүүргэгдэhэн байна.

Тамаралгын энэ зунай үедэ уhан замай транспортаар арадай ажахын ехэ ашаан шэрэгдэхэ ёhотой. Ганса май hара соо 2000 тонно шэнгэн түлишэ, горючи, тоhодолгын материал шэрэгдэжэ, холын колхоз, совхозуудта хүргэгдэхөөр хараалагдаhан байна.

Суднануудай двигательнүүдые шалган хүдэлгэхэ, командануудые бүридхэхэ, суднануудта ашаа тээхэ диспетчерскэ график мүн лэ эртээнhээ зохёогдоо. Капитан А. И. Коневой хүтэлбэрилдэг «Сергей Левашев» теплоходой команда бэлэдхэлэй бухы ажал hайнаар дүүргэhэн юм.

Тиимэhээ энэ команда табан жэлэй шиидхэхы жэлэй тамаралга эхилхэ эрхэтэй болоо. Хэдэн хоногой урдахана энэ теплоход аян замдаа мордоhон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Суднанууд тамаралгада гарахаа бэлэдхэгдэжэ байна. Капитанууд Н. И. Михайлов, А. З. Сургачев аян замдаа гарахын урда тээ.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

БҮhЭСӨӨ НОГООН НАДХАХАЛ

— Тарялан, сабшалан hайжаруулха хүдэлмэреэр hонирхоно гүт? Үсэгэлдэрэй дүнгүүд байхал даа, — гэжэ парткомой секретарь Цыремпил Жигжитович Ширабдоржиев столойнгоо hугалга соохоо саарhа дансануудаа гаргаха зуураа, ингэжэ нэмэбэ. — совхоздомнай шэбхэ гаргажа тарааха, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, хүбхэжэhэн газараа борнойлхо, шүдэтэй катогоор хүрьhыень соолохо хүдэлмэри хэхэ оньhожоруулагдамал лугомелиоративна отряд байгуулагданхай. Сандан Цыбжитович Жигжитовэй хүтэлбэрилдэг энэ отряд габшагай хоёр hарын туршада 50 гектар сабшалан дошо дэгнүүлhээ сэбэрлэжэ, 300 гектар борнойлхо ба 2500 метр утатай уhалууриин hубаг, ханзабуудые шэнээр малтаха даабаритай. Мүнөө луговодууднай сабшалангаа хорёолжо, бүлүүр станцяар уhалжа, тухай сүлөөгүй ажаллажа байна...

Совхозой түб hууринhаа сэхэ зүүлжээ зурыhан дардам харгыhаа хойнохонс сайран хабтайhан Ехэ нуурай саада эрьедэ тодхогдоhон «СПН-50/80» түхэлэй томо бүлүүр станциин хүршэгэнэхэ абяhан холоhоо сууряатан дуулдана. Эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай тус станциин моторист Владимир Машанов газар уhалагша Михаил Борисовтайгаа түмэр хоолойнуудаа холбожо, урид малтагдаhан hубаг тээшээ шэглүүлжэ байба.

— Эндэ дүрбэдэхи үдэрөө хүдэлмэрилжэ байнабди. Бухыдөө 25—30 гектар шахуу сабшалан уhалагдаа. Бүлүүр станцияа хоёр халаанда хүдэлгэнэбди. hайрамаар хэды ундалуулагдаhаншье hаа, бүлэhэн уhамнай аргагүй түргөөр газартаа шэнгэнэ. Юрэдөө добо хадаа тингэнэ гү даа, — гэжэ Владимир Машанов хөөрэнэ.

Уданшьегүй эдэ хоёрнай хоолойнуудаа холбожо дүүргэhээр бүлүүр станциингаа мотоорыень зогсоожо, соргыень шэнээр тодхоhон хоолойдоо тааруулан hуулгаба. Тиигээд бүлүүр станцияа дахин хүдэлгэжэ, амидаралта уhаяа шэнэ hубагаар шарьюулба. Томо станцяар бүлэгдэhэн уhаниинь түмэр хоолойн затагар ехэ амаар айхабтар шангаар сорьёжо, гүнзэгыхэнөөр малтагдаhан ханаабаар билтаран саашаа урдана. Энэ уhаяа тухагүй залажа, добо газараар тараан урадхуулжа байhан эдэ хоёрой хажууда ЛМО-гой бригадир Сандан Жигжитов хаанаhаашьеб хүрэжэ ерэбэ.

— Мүнөө отрядаймнай механизаторнууд гурбадахи отделенидэ наг шэбхэ гаргажа тараана. Тэндэ Шубэгэ гэжэ газарта тракторист Дондок Долгоров луговод Дамба Бадарханов хоёр 500 гектар сабшалан хорёолжо байнхай, — гэжэ Сандан Цыбжитович хөөрэбэ.

Оньhожоруулагдамал лугомелиоративна отрядай механизаторнууд үнгэрhэн хахадай туршада Нилэ[...] шэбхэ зөөжэ тараагаа, [...] до-Голой 200 гектар [...] ланда мочевина, суперфосфат оруулhан байна. [...] ударнигуудтэ хорёолж[...] байгаа 500 гектарта [...] но азотно үтэгжүүлгэ [...] жа, наг шэбхэ зөөжэ, [...] жэгдээр тараажа [...] ЛМО-гой бригадир [...] Жигжитовэй [...] ёhоор, байгша ондо тус [...] хын луговодууд [...] 2308 гектар сабшалан [...] хаар хараална. hүүлэй [...] дээгээр, совхоз добо [...] гектарай добо газар [...] маар ундалуулагдаад [...] руун Хасууртайн, Б[...] лой, Доодо-Голой сабшалан [...] горхоной түрүүшын [...] уhалагдажа байна.

— Байгша ондо [...] дой уhан урданайхи[...] байхаар хүлеэгдэнэ. [...] хэдэ, үбэлдөө саhан [...] орожо, тошоншье [...] ноор халяагдаа. Мүнөө [...] таа сабшалангаа гүр[...] уhалжа, нёдондоной [...] үбhэ хуряахаар хар[...] Юрэдөө урдаа таб[...] рилгомнай лаб бэел[...] хэл бэзэ. — гэжэ [...] хозой парткомой се[...] Ц. Ж. Ширабдоржиев [...] ха дээрээ хэлээ hэн.

Вл. ЖИГЖ[...]
Хориин аймаг.

ТАЛЫН ДУНДА — ШЭНЭ НУУР

РЕПОРТАЖ

Барай адагhаа үлеэhэн хабарай хуудам hалхинда булингартай уhаар хөөhэтэн долгилжо байhан шэнэ нуурай хаалта дээрэ хэдэн хүнүүд хөөрэлдэжэ байнад. Шэг шарайдань баярай тэмдэг үзэгдэнэ. Илангаяа ахалагша луговод Д. Г. Гармаев ехэл баяртай.

— Урдань ниишэ ехэ уhан хэндэшье туhа хүргэнгүй, Хёлго руу миин урдажа ошодог байгаа. Харин мүнөө сабшалангаа дуратай сагтаа хэдэн дахин уhалха аргатай болобобди. Юрэдөө, үбhэ тэжээл бэдэржэ, республикаhаа гадуур жэл бүри ябахаяа болихомнай бшуу. Алтанай сэнтэй энэ уhаяа гамтайгаар хэрэглэжэ, даалгагдаhан участогаа агротехникын заабари соо ундалуулха ёhотойбди,— гэжэ Добчон Гармаевич хэлэнэ.

Тиихэдэнь Хушуун-Үзүүрэй сомоной Советэй түрүүлэгшэ Д. Д. Дамбаев хажуу тээhээнь ингэжэ нэмэнэ:

— Энэ нууртаа загаhа асаржа табиха, тойруулжа модо hуулгахабди, тамаралгын бассейн түхеэрхэбди. Энэ талаар, Цырен Очирович, мандаа туhална бэзэт, — гэжэ аймагай түрүүлэгшэдэ хандаба.

hаяшаг, Майн Нэгэнэй hайндэрэй урдахана. Барай хаалта уhаар дүүргэгдэжэ, Түгнын үргэн талын дунда хүнүүдэй ухаан бодолоор, оньhон машинын хүсөөр Барай нуур тогтоогдобо. Энэнь Түгнэдэ хүнэй гараар бүтэhэн хоёрдохи нуур болоно.

Аймагай уhанай ажахын начальник В. И. Задевалов баяр ёhололой оршон байдалда шэнэ нуурай хаалтын түлхюурые «Знамя Ленина» колхозой ахалагша луговод Д. Г. Гармаев, тэрэнэй туhалагша К. М. Омбоев гэгшэдтэ барюулба. Луговодуудай хаалтаяа нээхэдэнь, hаbahaa халихаяа байhан уhан түрүүн түмэр соргоор, удаань шулуун хоолойгоор бурьялан гаража, харгын хойгуур нэмжыhэн сабшалан руу урдажа эхилнэ...

Дүрбэн гектар талмай дээрэ тогтоhон энэ нуурай гүнзэгынь 8,2 метр, бухыдөө нэгэ миллион 210.000 кубометр уhатай. Уhаарнь Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой 245 гектар сабшалан бүхэли хабар, зундаа ундалуулагдаха болобо.

Ажахын ахалагша луговод Д. Д. Гармаев ингэжэ хэлэнэ:

— Би энэ сабшалан дээрэ олохон жэлдэ луговодоор хүдэлнэб. Газарайнь хүрьhэн хүсэтэй, ногоониинь hайн. Гансал уhаар дуталдадаг. Бороо хурагүй жэлдэ гектарай арайхан гэжэ дунда зэргээр 7—8 центнер үбhэ абадагбди. Харин мүнөө дуран соонь уhалаад, үтэгжүүлээд байгадаа, гектар бүриhөө адагынь 20 центнер hайхан үбhэ абахабди. Участогаа хорёолжо эхилээбди. Намтай хамта хүдэлжэ эхилhэн К. М. Омбоев, Н. Н. Зиньков гэгшэдыемни ондоо ажалда абангүй, ажахын тоосоондо оруулhан звено болгоод хүдэлгыт гэжэ колхозойнгоо правленидэ, хүтэлбэрилэгшэдтөө дурадхаха байнаб, — гэбэ.

Тон зүб хэлэнэ даа. Эды шэнээн ехэ уhатай нуур тогтоогоод, луговодуудта hайнаар ажаллаха арга боломжо олгоогүй hаа, үндэр баян ургаса хаанаhаа абтаха hэм. Колхозой правлени энээн тушаа анхарха бэзэ гэжэ найдагдана.

Тус хаалта барилгада гүрэнэй 329.000 түхэриг мүнгэ зөөри гаргашалагдаа. Гектар бүриhөө 20 центнер үбhэн хуряагдаа hаа, гаргашань үсөөхэн жэлэй туршада өөрыгөө харюулха байха гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно. Тус барилгые Мухар-Шэбэрэй «Бурводстройн» оньhожоруулагдаhан нүүдэл колонныи коллектив хоёр жэл соо барижа дүүргэбэ.

Уhаарнь тэндэхи сабшалангые хэдэн дахин уhалаад байхада, нуурай хахадhаа ехэ уhан эндэнь үлөө зэргэтэй. Тиимэ болохолоороо тэрээгээрнь үшөө таряалангай нилээд ехэ газар уhалха арга бии.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

Зураг дээрэ: хүнэй гараар тогтоогдоhон нуур.

Авторай фото.

РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо талаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комиссиhаа

Литература, искусство ба архитектурын талаар РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комисси 1973 он до РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олголгодо хүдэлмэринүүдые абажа үргэлжэлhөөр.

Ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэдэ нүлөөлдэг, социалис реализмын ёhо дүримүүдтэ харюусадаг, олониитэдэ үргэнөөр мэдэрэгдэhэн литература, искусствын хүдэлмэринүүд, архитектурна онсо өөрсэ, гаргаша багатай бүтээлнүүд харалгада абтаха байна.

Гүрэнэй, ниитын ба творческо организацинууд хүдэлмэринүүдые шангуудта зууршалан дэбжүүлжэ шадаха.

1972 оной июниин 15 болотор толилогдоhон (харуулагдаhан, бүтээгдэhэн) хүдэлмэринүүдые комисси абаха байна. Хүдэлмэринүүд 1973 оной июлиин 1 болотор абтаха.

Шангуудые олголгодо зууршалан дэбжүүлгын дүримүүдтэй холбоотой асуудалнуудаар РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комиссида иимэ адресаар хандагты: Москва, К-275, Делегатская ул., 3, телефоны: 299-39-05, 226-59-77.

«ГАЗАРАА МЭДЭЖЭ ХЭРЭГЛЭГТЫ»— ГЭЖЭ НҮХЭР Т. С. МАЛЬЦЕВ ХЭЛЭНЭ

Ураалай зүүн талын механизаторнууд хоёрдохи миллион гектар паар болон намарай паар дээрэ эртын борнойлго хэбэ. Долоо мянга шахуу тракторна агрегадууд үдэр бүри Курганска областиин поли дээрэ гарана.

— Дан эртэ ерэhэн хуурай хабар тарилгын хүдэлмэрие саг болзортонь, hайн шанартайгаар үнгэргэхэ шанга эрилтэ табина,—гэжэ ВАСХНИИЛ-ай хүндэтэ академик Т. С. Мальцев хөөрэнэ. — Шалтагаан юуб гэхэдэ, газар шиигээр тон бага байна. Үнгэрөөшэ намар хура бороо багаар ороо гэжэ гүрэнэймнай зүүн зүгэй таряашад гомдохо ёhогүй байгаа. Теэд бодото дээрээ тэрэмнай хүсэд шииг үтөөгүй байшоо. Бороо ходо шэбэржэ. хадагдаhан таряанай баалнуудые норгоод лэ, тэрэниие сохижо абахые hаатуулдаг байгаа. Зүгөөр газар гүнзэгыдөө хүрэтэрөө нороогүй. Ядахадаа саhан эртүүр, сагhаа урид хайлашоо. Зүгөөр газарай хүрьhэндэ байhан шииг нойто алдаагүйл хүн иимэ байдалда амжалта туйлажа шадаха гээшэ.

Тарилгын урда тээхи борнойлгын ашаа туhые Ураалай зүүн талын үнинэй таряашан, «Заветы Ленина» колхозой полевод Т. С. Мальцев хэнhээшье үлүү мэдэхэ даа. Москвагай К. А. Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын академиин эрдэмэй совет хабар хэгдэдэг тарилгын агротехническэ гурим теоретическэ талаар үндэhэлhэнэйнь түлөө энэ жэл тэрээндэ академик В. Р. Вильямсын нэрэмжэтэ шан олгоо.

— Газарай хүрьhэнэй хэр бэлэн боложо байhые хаража байха постнуудые ажахыдаа байгуулаабди, — гэжэ тэрэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Ямар поли хэзээ борнойлхо гээшэ хамаагүй бэшэ ха юм. Сагhаа урид газарай хүрьhэ хүдэлгэжэ яашье болохогүй. Эртэ зөөлэрүүлэгдэhэн газарай хүрьhэн бороогүй сагта цементлүүлэгдэhэн шэнги хатуу болошодог, бэеэ хамгаалха шанараа алдадаг байна.

Газарай хүрьhэндэ яагаад харууhа хэжэ байха талаар 77 наhатай Терентий Семенович өөрөө жэшээ харуулжа байдаг. Тэрэнэй ажалай үдэр үүр сайхаhаа урид эхилдэг. Бүри үдэшэ байхада термос соо хэжэ бэлдэhэн кофеhоо нэгэ аяга хэжэ уугаад, тосхонhоо гаража ошодог. Үглөөнэй улаан наранаар холо ойрын полинуудhаа шорой абажа шэнжэлдэг. Үдэрынь тракторна агрегадуудые шалгадаг.

— Борнойн шүдэд газарай хүрьhые гүйхэнөөр зөөлэрүүлхэдээ hайн, — гэжэ тэрэ хэлэнэ. — Хэрбээ гүнзэгыгөөр борнойлоо hаа, таряанай үрэhэн нойтон шала дээрэ хаягдаад, зузаан «хүйжэлөөр» хушагдаhан шэнги болохо. Ингэжэ доро хаягдаhан үрэhэнhөө ган жэлдэ hула эшэ гарадаг.

Суута таряашан агротехникэ тухайгаа хөөрэхэдөө, нигэжэ тэмдэглэдэг: «Энэмнай Ураалай зүүн талын хара шоройто гү, али хужарлиг газар дээрэ тарилга хэгдэнэ гэжэ бү мартагты. Жэшээлхэдэ, манда элhэн газар үгы. Тиимэ газар дээрэ манай хэрэглэдэг агротехникэ ямар байхаб гэжэ бии мэдэнэгүйб. Тиимэhээ агроном бүхэн шэнжэлэгшэ, технолог байха ёhотой, бухы юумэеэ өөhэдынтөө бодото байдалтай тааруулжа ябуулха ушартай.

Саhанай хайлаhанай hүүлээр hара хахад гү, али хоёр hара болоод байхада, курганайхид хаа хаанагүй таряагаа тарижа эхилдэг. Энэ болзорой үлүү hайниие баhал Терентий Семенович харуулна.

— Зунай түрүүшын хахад Ураалай зүүн талада ехэнхидээ хура бороогүй байдаг,— гэжэ тэрэ хэлэнэ. — Яаража тарилга хээ hаашни, ургамал хуурай, хүндэ сагта өөдөө болохо болоно. Июнь hарада ороhон хура бороодо мүртэй заhаржа шадахагүй. Сагынь зүбөөр оложо тариhан таряан ган гасуурые хүнгэнөөр дабадаг, хойнотожо ороhон бороо зүбөөр хэрэглэдэг.

Ган гасуурай аюулhаа дутахагүй тодхортой овсюг гэжэ үшөө нэтэ дайсан үбhэн Ураалай зүүн талада элбэг. хабарай тарилгада ехэ хоро хүргэдэг. Тэрэниие «Шолмос» гэжэ хуушан янзаар Терентий Семёнович нэрлэдэг. Энэ буртаг үбhэн таряанай хэзээ таригдахые хүлеэгээд, хорюодон байдаг. Заал харангүй, поли дээрэ агрегадуудые гаргаагүй hаашни, тарилгынишни бухы талмайе овсюг даражархиhан байха. Тиимэhээ май hарын хоёрдохи хахадта, буртаг үбhэнэй ургажа үгы хэгдэhэн хойно, тарилга ехэнхидээ үнгэргэгдэдэг болонхой.

hүүлшын хэдэн жэлэй туршада овсюг илангаяа гэнэтэй болонхой,—гэжэ эрдэмтэ тэмдэглэнэ. — Юуб гэхэдэ, арбаад жэлэй туршада ходо хүйтэн хабар курганайхидта дайралдана. Тэрэнhээ боложо овсюг hайса ургамагүй, газар доро хэбтэнэ. Мүнөө жэл иимэ [...] болоо hаань, тэрэ ха[...] гүй, ямаршье гүн[...] ямаршье сагта гара[...] хэ. Таряашан хёрхоо[...] ража байха болоно.

Таряа тарилга ү[...] лээгүй байна. Гэбэ[...] рентий Семёнович [...] то газартаа барижа [...]

— Хэдэн дахин, [...] гү. али таба дахин [...] борнойлогдохоб гэжэ [...] хүдэлмэриин агро[...] түсэб соо бидэнэр [...] даггүйбди, — гэжэ [...] Мальцев хэлэнэ. — [...] хэрэгтэйб, тэды да[...] рай хүрьhэ хүдэлг[...] Таба-зургаа хоног [...] до борнойнуудые [...] газарай хүрьhэнэй [...] hаниие hэндэлгэбди. [...] гой ороо hаа, hүүл[...] hал борнойнууд [...] Тиигэжэ тарилгын [...] газарай шииг арь[...] hаа гадна, бүри нэм[...] юм.

Курганска облас[...] ряашад Мальцевай [...] ническэ дурадхал[...] рэглэн, мүнөө жэл [...] лион гектар та[...] гектар бүриhөө [...] центнер ороохо т[...] хаар хараална.

Н. СТЯ[...]
ТАСС-ай [...]
Курган.

Июниин 17-до— нютагай Соведүүдэй һунгалта

ЭРХИМҮҮД— ДЕПУТАДТА КАНДИДАДААР

ХОРИ. Анхан механизатор, ...ь хонинои ноохо хай... ...лгаар нэгэтэ бэшэ аймаг... республикын чемпион ...hэн Галина Дубшановна ...киева мүнөө түрэл сов...зо хонишоноор хүдэлдэг. ...шон болоhоор үнинэй. ...з хонишон гэжэ магтуул...ые. Жэл бүри түрүүшүү... ...эргэдэ жагсалсадаг бай... ...ма габьяатай.

...hалахи табан жэлэй ...зэхы удха шанартай ...дахи жэлдэ хонин бүри... ...хурьга абажа, бүрин бү... ...ир бултыень түлжүүлхэ ...а абанхай hэн. Харин тэрэ ...лаа Галина Дубшановна ... үлүүлээд байна. 100 ...хонин бүриhөө 105 хурь... ...ианхай, аймагай хонишо... ...нурысөө толгойлонхой.

...нютагай Соведүүдэй һун... ...ын урда тээхи суглаан ...дэр Анаагай совхозой ...дахи отделенидэ зарлаг... Тэрэ суглаан аймагай ...нэ һунгагдаха депутадта ...идадуудые дэбжүүлгэдэ ...рлагдаа. Отделениин хү...дэлмэрилэгшэд нютагайнгаа ...механизатор, суудa га... ...хонишон Галина Дуб... ...овна Доржиевае өөhэдын... ...дундаhаа ажалшадай де... ...путадуудай аймагай Соведэй депутадта кандидадаар нэгэн һаналтайгаар, нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

«Бурятцелинстрой» трестын Хори тосхондо түбхинэhэн оньhожоруулагдамал нүүдэл 335-дахи колоннын коллективтэ аймагай Соведтэ һунгагдаха депутадуудта кандидадые дэбжүүлгын хамтын суглаан болоо. Колоннын эрхим хүдэлмэришэн, штукатур-шэрдэгшэ мэргэжэлтэй **Валентина Николаевна Федотова** тухай һайн һайхан, магтаалай үгэнүүдые хэлэжэ байгаад, аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлhэн байна. Валентина Николаевна манай этигэл найдабарие гүйсэд дүүрэн харюулха байха гэжэ үгэ хэлэhэн хүнүүд мэдүүлээ.

Нарин тосхоной участково больницын хүдэлмэрилэгшэд эндэ хүдэлдэг врач **Канадкий Талапнаhиевич Шакуновые** аймагай Соведэй депутат ябаха дүүрэн эрхэтэй, хүн зондо хүндэтэй, олониитын аша туhада хамаг бэлигээ, шадабаряа хабаадуулдаг хүн гэжэ элирхэйлhэн байна.

Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэ үргэлжэлhөөр.

Д. ДАГБАЕВ,
КПСС-эй райкомой секретарь.

...ЙЛЭДБЭРИИН ТҮРҮҮШҮҮЛЫЕ НЭРЛЭНЭ

...ваан-Удын аймаг. Һүүлэй ...путадтэ аймагай ажахынуу... һунгуулиин урда тээхи ...нууд боложо, колхоз, ...зуудай гэшүүд эрхим тү... ...шүүдээ аймагай Соведэй ...тадта кандидадаар дэб... ...лээ. «Восход» колхозой ...дэй суглаан дээрэ ажа... түрүү тугалшан **Надежда ...ньевна Петровагай** нэрэ ...лдаа.

...глаан дээрэ үгэ хэлэhэн ...Калашников эрхим мал... ...ай үнэн зүрхэнhөө орол... ...тойгоор ажалладаг тухайнь ...рагшадта хөөрэжэ үгөө. ...ишан Надежда Терентьев... ...рай тугалнуудые 20 хо... ...ойhоонь 6 hаратай боло... ...нь түлжүүлжэ тушаадаг. ...эээ сүүдхэ бүринь шэг... ...ые 500 грамм хүрэтэр нэ... ...ы байна.

...глаарагшад эрхим малшаа кандидатура һайшаан ...ээд, тэрээнние аймагай ...эй депутадта кандидадаар нэгэн дуугаар дэбжүүлхэ шиидэ.

Болохоёо байгаа һунгалтада депутадта кандидые дэбжүүлгэдэ зорюулагдаhан хамтын суглаан Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо боложо үнгэрөө.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн hү hаалиин фермые даагша Н. А. Болонев аймагай Соведэй депутадта кандидадаар колхозой эрхим hаалишан **Евдокия Ивановна Назаровае** дэбжүүлхэ гэжэ дурадхаа.

Колхозой түрүү hаалишадай нэгэн Евдокия Ивановна байгша оной апрель hарада үнеэн бүриhөө 198 килограмм hү hаагаа. Жэлэй эхинhээ үнеэн бүриhөө 900 килограмм hү hааhан байна.

Колхозой гэшүүдэй хамтын суглаанда хабаадагшад дурсагдаhан кандидатурые нэгэн дуугаар дэмжээд, нүхэр Е. И. Назаровае аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэhэн шиидхэбэри абаа.

А. ПОСТРИГАНЬ.

...67 НАҺАТАЙ ДЕПУТАТ ТООСОНО

...сельсоведэй эгээн үндэр на... ...депутат — Барзаву ...хадалиг нютагта ажа... ...г, 167 наhатай Ширали ...имов Лерикскэ районой ...иин нэрэмжэтэ колхозой ...шадай суглаан дээрэ үгэ ...з. hунгагшадай захяа... ...ые ямараар дүүргэдэг ...идаа тоособо.

...алиг нютагай энэ үндэр ...а жэлэй турша соо Била... ...а сельсоведэй депутат ... Хэды үбгэн болоошье ...тэрэ хүдөөгэй hуурин ...нуудые болбосон түхэл... ...болгохо комиссиин хүдэл... ...э эдэбхитэйгээр хабаада... ...имэhээ энэ уулзалга дээ... ...агшадтаа элидхэхэ юу... ...Мислимовтэ бии байгаа. ...айн нюрууhаа дээшэ хо... ...нга шахуу метр үндэртэ ...Барзаву тосхондо hая... ...соёлой—hуудал байдалай ...барилга хэгдэжэ байна. ...лзуудай үүсхэлээр ...задай hуудал байда... ...арилтэ хангаха ком... ...магазинууд, библио... ...баригдаа, хүдөөгэй ...ниуд заhагдаа. Мүнөө ...ну тосхон тээшэ телефоной лини татагдажа, ниитын ба ажаhуудалай шэнэ барилгануудай hуури табигдана.

Үндэр наhатай депутат Ширали Мислимов эдэ бүгэдэдэ ехэ туhа хүргэнэ. Һунгагшадай нэгэ захяа дүүргэхын тула Баку ошоод ерээ hэн. Холын замай хүшэр байгаашье hаань, сэдьхэлээ хананхай бусаhан юм. Тиигэжэ найман жэлэй хоёрдохи hургуули хадата тосхондо баригдаа бэлэй.

Ш. Мислимовэй баян дүй дүршэлтэй, түрэл хизаар нютагаа hайн мэдэхэ байhан дээрэhээнь, тэрэниие «колхозой ахамад заабаришан» гэжэ нэрлэдэг. Тариашадта, малшадта үгэhэн зүбшэлнүүдыень гансашье залуу колхозннгууд бэшэ, мүн аксакалнууд үндэрөөр сэгнэдэг юм.

Низамиин нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд Ширали Фарзали Оглы Мислимовые Билабанхска сельсоведэй депутадта кандидадаар табадахяа нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Р. ГРИГОРЯН,
ТАСС-ай корр.

Лерик,
Азербайджанай ССР.

...УЛААН КОМАНДИРНУУДТАЙ УУЛЗАЛГА

...рэ үдэр республиканска ...дэй библиотекын уншал... ...зал соо ехэл хүхюутэй ...Буряадай морин сэрэгэй ...уулиин түрүүшын коман... ...удтай уулзахаяа хотын ...hургуулинуудай hураг... ...шэдэ сугларбад. Взводой ...ирай туhалагша байhан ...Жеребцов, взводой коман... ...байhан, пенсидэ гараhан ...лковник С. К. Митанов, ...н hургуулиин взводой ...ир байhан, запасай май... ...М. Туманов, дивизионой, ...н клубые даагша, эскад... ...политрук байhан Б. Р. Мужанов, Буряадай морин сэрэгэй hургуулиин парторганизациин секретарь байhан А. С. Кузнецкий болон бусад улаан командирнууд hургуулиин хэдыдэ, хайшан гээд нээгдэhэн тухай hонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэд. Хаанта засагай үедэ буряадуудые, мүн ондоошье бага яhатаниие сэрэгэй албанда татадаггүй hэн. Юуб гэбэл, буу зэбсэг хэрэглэжэ шадахагүй «буса түрэлтэн» буhалгаа гаргажа болохо гэжэ айдаг байгаа ха юм. Гэбэшье Октябриин хубисхалай hүүлээр хамаг юумэн ондоо болоо. 1924 ондо М. В. Фрунзиин захиралтаар Буряадай морин сэрэгэй hургуули байгуулагдаа hэн. Улаан командирнууд И. И. Дударев, В. С. Токмаков, Л. И. Рубашкевич гэгшэд hургуулиин түрүүшын хүтэлбэрилэгшэд болоо hэн. Сагаангантай, сагаан хитадуудтай хэhэн тэмсэлдэ унаhан дайшалхы нүхэд тухайгаа айлшад хөөрэжэ, үхибүүдэй анхарал ехээр татаба. «Нилээд олон улаан командирнууд манай hургуули дүүргэжэ гараhан юм. Тэдэнэр граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудай үедэ түрэл hургуулиингаа нэрые дээрэ үргэн ябаа», — гээд Н. С. Кузнецкий хэлээ.

«Дайн гэээшэ аймшагтай юм», — гэжэ hургуулиин курсант байhан, мүнөө запасай подполковник Д. Ц. Цыремпилон хэлэбэ. Тэрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаhан тухайгаа үхибүүдтэ хөөрэжэ үгөө.

Волховско фронтын суута снайпер А. М. Етобаев тухай И. М. Туманов хөөрөө. Мэргэн буудагша Етобаев снайперска винтовкоороо 356 фашистые усадхаhан, хоёр самолет буудажа унагааhан байха юм.

1925 оной ноябриин 15-да Буряадай морин сэрэгэй hургуулиие түрүүшын курсантнуудай дүүргэжэ гараhан тухай, 1929 ондо КВЖД дээрэ болоhон тэмсэл тухай, Буркавдивизионой дайшалхы зам тухай улаан командирнууд үхибүүдтэ хөөрэжэ үгэбэд.

Тус уулзалга дээрэ ахалагша библиотекарь А. В. Щепина «Нугаршагүй зоригтон» гэhэн темээр хөөрэлдөө хэбэ. Уулзалгын түгэсхэлдэ эдир уншагшад хүндэтэ айлшадтаа дурасхаал болгон номуудые барюулбад.

Т. ПРОВАЛИНСКАЯ.

Буряадай АССР-эй 50 жэл

РЕСПУБЛИКЫН ЭХИ ТАБИЛСАГШАДАЙ НЭГЭН

Матвей Иннокентьевич багаhаа хойшо хүдэр шамбай, hүбэлгэн хурса хүн байгаа. Эдир наhандаа эхэ, эсэгэhээ гээгдээд, ехэ ахынгаа үргэмжөөр хүмүүжэhэн, бэежэhэн юм. Эрдэм номдо hураха эрмэлзэл абьяастай байжа, нютагай хоёрдохи классай училищида оробо. Тэрэл үеэр амбаар соогоо нэгэтэ юушьеб бэдэржэ байтараа, нюугдаhан номуудые олоо hэн ха. Тэдэнь Матвейн ахын, арадай багшын, нюуhан хорюултай номууд байшоо. Олошо тухайдаа хэндэшье хэлээгүй ябатараа, тэдэниие hэмээхэн уншажа захалба. Тиин шэнэ ёhоной, революционно ойлгомжонуудтай түрүүшынхээ танилсаhан байна. Уданшьегүй баhа нэгэ аятай ушар тохёолдоо: политическэ хэрэгээр сүлэгдэhэн поляк хүдэлмэришэн ахындань байрладаг болобо. Матвей тэрэ хүндэ үнэн зүрхэнhөө этигэдэг, ярилдадаг, хөөрөөень ехээр hонирхон шагнадаг болоhон, ойлгосогүй юумэнүүд тухай ходо асуудаг байhан.

Училищи дүүргэбэ. Эрдэм мэргэжэл шудалжа үргэлжэлхын тула Эрхүүгэй церковно-багшанарай семинарта ороно гэhэн дүүгэйнгээ шиидхэбэрие ахань дэмжээ.

Семинарист Амагаев шэнэ оршон байдалда дары таараад, тэндэ hуража байhан түрүү залуушуултай дүтэ танилсаhан, тэдээгээр дамжуулан городой hурагшадай социал-демократическа шэглэлтэй кружогто ороhон байгаа. Марксис, революционно зохёолнуудые шудалдаг тэрэ кружогто эдэбхитэйгээр хабаадажа, политическэ болбосорол олоhон юм. Тэндэ хаба хүсэндөө этигэдэг болоhон, суртал бодолынь тодоржо захалhан, олониитын дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха хүсэлэн түрэhэн байгаа. 1914 ондо Нижний Наймагут нютагта ерээд, кружок эмхидхэжэ, нютагай түрүү залуушуулые элсүүлhэн.

1917 ондо Матвей Иннокентьевич шалгаран бурилдэhэн суртал бодолтой болоод байгаа. Эрхүү хотын революционно залуушуулай политическэ ажабайдалда шударгыгаар хабаададаг болоhон, марксис литература бүри гүнзэгыгөөр шудалжа үргэлжэлhэн байха.

Тиигэhээр байтарнь февралиин революци боложо, сүлөөтэ байдалай түрүүшын амисхаал үзэгдөө. Семинарай hурагшад Матвей Амагаевые өөhэдынгөө ниитын эмхиин толгойлогшодой нэгэн болгон hунгаhан гэдэг. 1917 оной майда РСДРП(б)-гэй Эрхүүгэй эмхиин гэшүүн боложо ороод, нютагай большевигүүдэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, даалгабаринуудыень дүүргэдэг байhан — олониитын, илангаяа буряад зоной дунда политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулhан юм.

Агуеехэ Октябриин социалис революциин болоходонь, нүхэр Амагаев Эрхүүгэй губерниин Эхирэд-Булгадай аймагай Ольхон хушуунай Онгой нютагта багшалжа байба. Залуу багша — коммунист буряад бүлэгүүд баород тосхонуудта совет ёhо гурим дэлгэрүүлхын түлөө тэмсэлдэ тон эдэбхитэйгээр хабаадаа. Тиихэдээ хүдөө нютагуудаар ябажа, Совет засагай түлөө абьяастай агитаци хэдэг. Соведүүдэй зургаануудые эмхидхэлсэдэг, эсернүүд ба националистнуудтай эбсэшэгүй шангаар, тэмсэдэг, тэдэниие ажалша олониитын аша туhада урбагшад гэжэ элишэлдэг hэн.

Эрхүүгэй губернидэ Совет засагай саг зуура дарагдаад байха үеэр М. И. Амагаев нюуса байдалда орохо баатай болоhон юм. Эрхүү хото ошоод, тэндэ баhал хоргодожо байhанаа ондоо хүнэй фамилияр зүүлжээ зугадан, Шэтэ хотодо, Агада, Манчжурай станцида, Хайлар, Харбин, Владивосток хотонуудта байрлаhан гэдэг. Владивостогто большевигүүдэй нюуса эмхитэй холбоо хэhэн, тэрэнэй даалгабаряар Ольгинска земскэ управын дэргэдэхи арадай гэгээрэлэй таhагта хүдэлдэг болоhон байха. Тиихэдэ багшанарай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулhан, большевигүүдэй подпольно комитедэй даалгабари дүүргэн, үгы багшанарай нэрэ дээрэ салин бэшээд, мүнгыень Лазогой партизан отрядай хэрэглэмжэдэ дамжуулдаг байгаа.

Интервентнүүд ба сагаантанhаа Алас-Дурнын, Забайкалиин нютагуудай гол түлэб сүлөөлэгдэhэнэй hүүлээр, 1920 оной эхеэр Матвей Иннокентьевич партиин Приморско обкомой агитпропто хүдэлхөөр эльгээгдээд, тэндэхи зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулалсаhан юм. Баhал тиимэ хүдэлмэри буряадуудай дунда ябуулхын тула тэрэ зүүн Эрхүүгэй губерниин Ангарай аймагай революционно комитедэй түрүүлэгшээр томилогдоо бэлэй. М. И. Амагаев түбэгтэй оршон байдалда Соведүүдэй ажал хэрэг эмхидхэхэ бэрхэтэй, орёо хүдэлмэри оролдосотой нэтэрүүгээр ябуулhан байна. Тэрээнhээ гадна, нюдарган баяшуултай, бандидуудтай эрид шууд тэмсэдэг байhан. Ангарай аймагай, Балаганска үездын нюдарган баяшуулай буhалгаан тэрэнэй хабаадалгатайгаар дарагдаhан юм. М. И. Амагаев 1921 оной январьда Эрхүүгэй губерниин гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүнээр hунгагдаа hэн. РКП (б)-гэй Эрхүүгэй губкомой Буряадай секциин даалгабаряар буряад арадай автономи эмхидхэн байгуулхын тула шухала материалнуудые суглуулалсаhан юм.

М. И. Амагаев тэрэл жэлэй зун РКП (б)-гэй Эрхүүгэй хэдэн коммунистнуудтай хамта ДВР эльгээгдээд, тэндэхи Буряадай автономито управленидэ шурган шэбээлhэн эсернүүд-националистнуудтай тэмсэлдэ Буряадай зүүн нютагуудай ажалшадые элсүүлэлсэхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулhан байгаа. Эндэхи большевигүүд РКП (б)-гэй Эрхүүгэй губкомой түлөөлэгшэдэй эдэбхитэй туhаламжаар, ДВР-эй арад зоной ба хүтэлбэрилэгшэдэй дэмжэлгээр Забайкалиин ажалша буряадуудай нэгэдэхи национальна суглаа зарлаха бэлэдхэл хэhэн, тэрэнь 1921 оной октябриин 12-hоо ноябриин 3 хүрэтэр болоhон юм. ДВР-эй Бурят-Монголой автономито областьдо национальна асуудал шиидхэхэ заабаринууд РКП (б)-гэй Прибайкалиин ба Эрхүүгэй комитедүүдhээ үгтэдэг байhан. «Политическэ нейтралитет баримталха» гэдэг буржуазна националистнуудай политическэ хараа бодолые эрид шууд шүүмжэлхэ, тэрэнэй контрреволюционно удхые элишэлэн харуулха, Совет России ажалшадтай, Алас-Дурнын хүдэлмэришэд болон тариашадтай буряад арадай холбоо барисаа бэхижүүлхэ политика баримталан бэелүүлхэ шухала байба.

Национальна суглаанай боложо байха үеэр М. И. Амагаев түрүүтэй бүлэг коммунистнууд буряад,ород ажалшадай түлөөлэгшэдые нэгэдхэн эмхидхэhэн, ударидан дахуулhан юм. Тиин буржуазна националистнууд ДВР-тэхи Буряадай автономито управлениин хүтэлбэриhөө зайсуулагдаа hэн. Тэрэ суглаан автономито управлениин президиумые, тэрэнэй түрүүлэгшээр М. И. Амагаевые hунгаhан байгаа.

ДВР-тэхи Бурят-Монголой автономито областьдо политическэ, ажахын шухала хэмжээ ябуулганууд большевигүүдэй хүтэлбэри доро бэелүүлэгдэhэн, арад зондо харша буржуазна националистнуудай хорото ябуулганууд элишэлэгдэhэн байна. Буряадороной зүүн нютагуудай ажалшад интервентнүүдые намналгада, сагаантанай хорото хойшолонгуудые Забайкальеда усадхаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаhан юм.

Алас-Дурнада, Забайкалида дотоодын ба гадаадын дайсадай үлэгдэлнүүдэй усадхагдаhанай hүүлээр, 1922 оной ноябрьда ДВР-эй газар дайда РСФСР-эй бүридэлдэ ороо hааб даа. 1923 ондо Сибириин ба Алас-Дурнын Бурят-Монголой автономито областьнууд Советскэ правительствын шиидхэбэреэр Бурят-Монголой Автономито Совет Социалис Республика болгогдон нэгэдхэгдэнэниинь мэдээжэ.

М. И. Амагаев Бурят-Монголой АССР-эй Түбэй Гүйсэдхэхэ Комитедэй Түрүүлэгшээр hунгагдаад, энэ тушаал даажа байхадаа, ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Матвей Иннокентьевич областной партийна организациин ударидалга доро республика доторoo Совет засагай зургаануудые эмхидхэхэ ба бэхижүүлхэ, эндэхи ажахы болон соёл болбосорол хүгжөөхэ, арадай гэгээрэл ба элүүрые сахилгын хэрэг эмхидхэхэ, улад зоной байдал hайжаруулха тэдэнэй дунда ябуулагдадаг суртал бодолой, политическэ хүдэлмэри улам үргэдхэн дэлгэрүүлхэ хэрэг эрхилээ.

ДВР-эй Бурят-Монголой автономито областиин орган — «Шэнэ байдал» газетэ 1923 ондо хубилгагдажа, «Бурят-Монголой үнэн» гэhэн республиканска газетэ болгогдоходонь, нүхэр Амагаев тэрэнэй түрүүшын редактораар томилогдоод, Түбэй Гүйсэдхэхэ Комитедэй Түрүүлэгшэ байхынгаа хажуугаар, тус газетые хүтэлбэрилжэ байгаа.

Уданшьегүй партиин Центральна Комитет М. И. Амагаевые Монгол орондо хүдэлмэрилхөөр эльгээбэ. Тэндэ түрүүшээр Монголой Арадай Республикын правительствын экономическа советник байhан, удаа тээнь Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай дэргэдэ Коминтернын Гүйсэдкомой түлөөлэгшөөр хүдэлмэрилhэн байгаа.

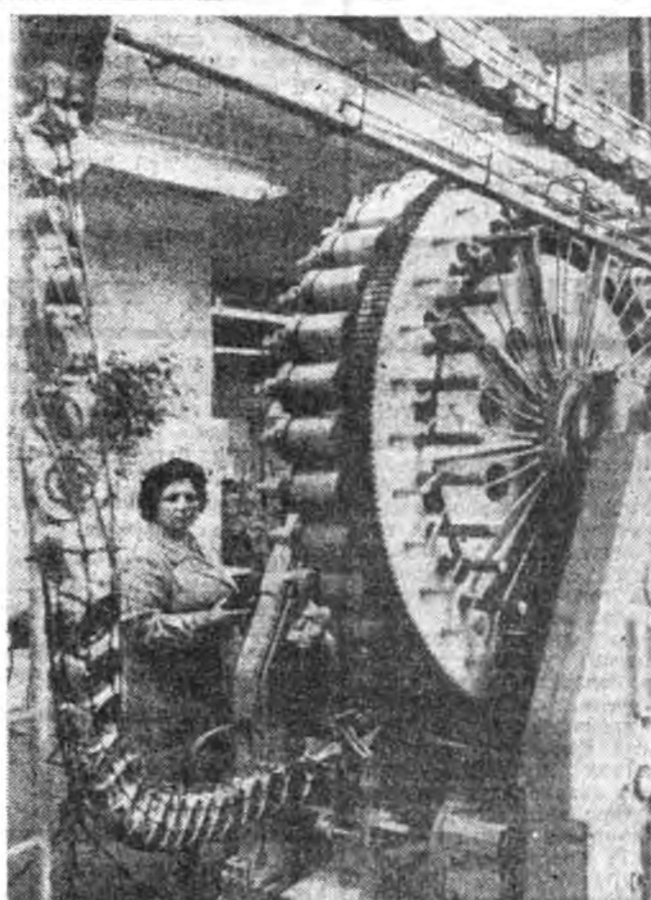
1929 оной hүүл багта Коминтернын Гүйсэдком М. И. Амагаевые Улаан профессурын институдта эльгээhэн юм. Тэндэ гурбадахи курсада hуража байтараа дуудагдажа, зүүн зүгые шэнжэлхэ Ленинградай институдай директорээр томилогдоод, 1937 оной октябрь хүрэтэр хүдэлмэрилhэн байха. СССР-эй ЦИК-ай дэргэдэ hургуулинуудай хэрэг эрхилдэг комитедэй шиидхэбэреэр 1935 ондо М. И. Амагаевта профессорэй нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй.

М. И. Амагаев — Совет засаг эмхидхэхэ, бэхижүүлхын тула бүхы наhан соогоо тон оролдосотой, шэн зоригтойгоор ажаллаhан хүн. Арадтаа үнэн сэхээр алба хэжэ, тэдэнэй дурлал болон хүндэлэлдэ хүртэhэн байна.

А. БАРТАНОВА,
юридическэ эрдэмэй кандидат.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БурЦИК-эй түрүүшын Түрүүлэгшэ. «Бурят-Монголой үнэн» газетын түрүүшын редактор байhан М. И. Амагаев редакциин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда. 1923 оной фото.

(Хизаар ороноо шэнжэлдэг М. Хангаловай нэрэмжэтэ музейhээ абтаба).

ЛАТВИИН ССР. Рпгын «Кайя» гэжэ туршалгын завод түмэр баанхануудые бүтээжэ, республикын загаhанай промышленностине хангадаг байна. Симферополиин «Продмаш» заводто бүтээгдэhэн шэнэ машина энэ заводтө hаяхан тодхогдобо. Машина загаhанай консервын баанхануудай агаар оруулхагүйгөөр хэгдэhэниие шалгадаг байна. Энэ машинын ашаглалгада ороходо 8 хүн сүлөө гараhан, ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлhэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ машиные А. Поплавская хүдэлгэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ВАРШАВСКА ДОГОВОР—АМГАЛАН БАЙДАЛ САХИН ХАМГААЛХА АРГА

Варшавска договорто хамаатай гүрэнүүдэй

Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша

Советскэ Союзай Маршал И. И. ЯКУБОВСКИЙ

Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туhалалсалга тухай Европын найман социалис ороной хоорондын договор 18 жэлэй урда, майн 14-дэ Варшавада баталагдаа hэн. 1949 ондо Хойто-атлантическа сэрэгэй бүлэглэл эмхидхэгдэжэ, империалис ээрхэг түримхэй хүсэнүүдээр уласхоорондын байдалай улам шахардуу болгогдоhон, дэлхэйн шэнэ дайнай hүжэрхэ аюулай тохёолдоhон оршон байдалда өөhэдыгөө хамгаалха зорилготой иимэ холбоон (Варшавска договор) баталагдаа бэлэй.

Советскэ Союзда, бүхы социалис оронуудта эсэргүү ээрхэг түримхэй сэрэгэй бүлэглэлнүүдые Америкын Холбоото Штадуудай, Англиин ба бусад империалис гүрэнүүдэй зонхилхы бүлэгүүд дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэн сасуу яаралтайгаар байгуулжа захалhан юм. НАТО гэдэг ээрхэг түримхэй бүлэглэлдэ 1955 оной майн үеэр Баруун Германиин абтахада, Европодохи эб найрамдалай хэрэгтэ бүри ехэ аюул тохёолдоhон байгаа. Тиигэжэ сэрэгэй-промышленна ехэ хүсэтэй, 15 капиталис гүрэнhөө бүридэhэн империалис томо бүлэглэл бии болоhон байна.

Уласхоорондын оршон соо болоhон иимэ аюултай хубилалтануудые хамгаалхы шэнжэтэй харюутай хэмжээнүүдые абахыень. өөhэдыгөө хамтаaран хамгаалха эмхи Европодо тогтоохыень социалис оронуудые баадхаа hэн.

Хамгаалхы зорилготой hайн дуранай холбооной — Варшавска договорой эмхиин — байгуулагдаhан ушар ээрхэг түримхэйшүүлэй ама татаха шухала нүхэсэл боложо үгөө, мүн социалис оронуудай аха дүүгэй нэгэдэл бэхижүүлгэдэ туhалаа.

Дэлхэйдэхи хүгжэлтын мүнөөнэй хэрэгүүд ямар шэнжэтэйб гэхэдэ, политическэ оршон байдал hайжарха тээшээ хубилна, уласхоорондын шахардуу байдал улам hуларна. Горитой hаад, бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, уласхоорондын орёо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хэдэ хэдэн оронууд болгоомжотойгоор хандадаг боложо захалаа, СССР-эй ба социализмын аха дүү оронуудай хүсэ шадалай, нүлөөнэй ургалта үрээ үгэжэ эхилээ. Капиталис олохон гүрэнэй политикада бодото байдал хараада абтадаг боложо байhаар.

Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй эб этэйгээр харилсан оршохо гол ёhонуудые саашадань батадхаха, амгалан ёhоной харилсаа холбоо тогтоохо зорилготой Советскэ Союзай бусад социалис оронуудай гадаадын сэхэ шууд политика улам ехээр мэдэрэгдэдэг боложо байнхай. Дэлхэйн хоёрдохи дайнhаа үлэhэн асуудалнуудые шиидхэхын тула СССР-эй ба бусад социалис оронуудай гараhан хүсэлэл оролдолгын ашаар шухалын шухала хэдэн олон хэмжээнүүд hүүлэй үедэ бэелүүлэгдээ.

Вьетнам арадай үнэн зүб хэрэгэй илалта, дайнай эгээн аюултай гуламтануудай нэгые усадхалга социализмын ба эб найрамдалай хүсэнүүдэй түгэлдэр ехэ байhые эли тодоор гэршэлнэ. Уласхоорондын шахардуу байдал саашадань hуларуулха шэнэ арга боломжонуудые бии болгоно.

Гэбэшье империализм дайнай аюул хододоо тохёолдуулдаг гэжэ социалис оронуудай арадууд hайн мэдэнэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи дайнай аюултай гуламтанууд, дэлхэйн бусад районуудтахи шахардуу байдал үшөө усадхагдаадүй. Империализмын нүлөө ехэтэй бүлэгүүд «хүсэ хэрэглэхэ» политика бэелүүлхэ гэдэг hэдэлгэhээ арсанагүй, буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрнэ, ээрхэг түримхэй сэрэгэй бүлэглэлнүүдые бэхижүүлнэ. Гол капиталис оронуудай сэрэгэй бюджедүүд нэмээгдэжэл байдаг.

Империалис хүсэнүүдэй эдэ ябуулгануудые социалис оронууд хэрэгсээнгүй гараха ёhогүй байна. Социалис түйлалтануудые, эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдал хамгаалха зорилгоор гүрэнүүдэй хоорондо тогтоогдоhон харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ социалис оронуудай коммунис, хүдэлмэришэнэй партинууд, правительствануудба арадууд хүсэлэл оролдолгоёо зорюулна.

Энэ хэрэгтэ Варшавска договорой эмхи онсо шухала үүргэ дүүргэнэ. Аха дүү оронуудай арадуудай аюулгүй байдал хангаха, социализм ба коммунизм амжалтатайгаар байгуулхын тула шухала арга нүхэсэл хангаха гээшэ тус эмхиин гол зорилго болоно. Империализмын зүгhөө сэрэгэй добтолго хэхэ гэhэн элдэб hэдэлгэнүүдтэ харюу сохилто үгэхын тула аха дүү оронуудай арминууд хамтааран ябуулга хэхэ гэжэ Договороор хараалагданхай.

Холбоото гүрэнүүдэй коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай зүгhөө Варшавска договорой эмхиие хүтэлбэрилгэ, тэрэниие бэхижүүлхэ хэрэгтэ түрүүшын ээлжээнэй удха шанартай.

Эб найрамдал, арадуудай эрхэ сүлөө ба аюулгүй байдал эдэбхитэйгээр хамгаалха гол хараа шэглэл Договорто хамаатай бүхы гүрэнүүдэй коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай съезднүүд дээрэ баталагдаhан байха юм. Договорто хабаадагшад уласхоорондын оршон соо хэдэг ябуулгануудаа тааралдуулдаг, дэлхэйн политикын бүхы гол асуудалнуудаар зүбшэлэгдэhэн, адли хараа бодол баримталдаг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ абтаhан хамтын хэмжээнүүдэй ашаар «Варшавска договорой сэрэгэй эмхи бэхижээ. Холбоото гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүд түгэс бэлэн байдаг, аха дүү арадуудай амгалан ажал хангаха бата найдабари болодог» гээд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Холбоото оронуудай, тэдэнэй арминуудай харилсаа холбоон жэл бүри улам гүнзэгырэн, бэхижэнэ. Социалис оронуудай өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые арьбадхаха олон янзын асуудалнуудые Политическэ консультативна комитет ходо зүбшэлжэ байдаг. Холбоото оронуудай өөрыгөө хамгаалха хүсэ шангадхаха, Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэ бэхижүүлхэ асуудалнуудые Варшавска договорто хамаатай гүрэнүүдэй обороной министрнүүдэй комитет үрэ ехэтэйгээр шиидхэнэ. Аха дүү гүрэнүүдэй сэрэгэй талаар нягта харилсаа холбоон Нэгэдэмэл командованиин, хүтэлбэрилхы бусад органуудай ябуулгануудhаа харагдана.

Бэе бэедээ туhалха, сэрэгүүдые, штабуудые бэлдэлгээр дүй дүршэлөө халан абалсаха асуудалаар бүхы аха дүү арминуудай хоорондо нягта харилсаа холбоон тогтонхой. Холбоото арминуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн Нэгэдэмэл командованиин түсэбэй ёhоор, жэл бүхэндэ үнгэргэгдэдэг. Сэрэгэй делегацинууд хоорондоо айлшалалсадаг, оперативно-тактическа ба тусхай hуралсал, мүн бүхы түрэлэй сэрэгүүдэй зохихо тушаалтадай зүблөөнүүд үнгэргэгдэдэг болонхой.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые эмхидхэхэ, сэрэгшэдые бэлдэхэ асуудалнуудаар юрэнхы hанамжанууд суглаа хуралнууд дээрэ, конференци ба зүблөөнүүд дээрэ хараалагдадаг, хамтааран дүүргэхэ зорилгонуудые шиидхэхэ зам ба онол арганууд тодорхойлогдодог.

Варшавска договорто хамаатай оронуудай арминууд юугээрээ шалгардаг бэ гэхэдэ, соёл сурталай хүмүүжэл ехэтэйгээр, патриотизмын ба социалис интернационализмын үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлэгдэдэг. Холбоото арминууд яахадаа хүсэ ехэтэй, илагдашагүй байдаг бэ гэхэдэ, эрхим hайн, дайшалхы техникээр хангагдахаhаа гадна, хамагай түрүүндэ абари зангай — дайшалхы бэлэдхэлэй талаар эрхим шэнжэ шанартай солдадууд, офицернүүд, генералнуудтай.

Холбоото бүхы гүрэнүүдэй газар дээрэ Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хамтын hуралсал эмхидхэдэг ушар сэрэгэй ба политическэ ехэ удха шанартай. Хуурай газарай сэрэгүүдэй, далайн сэрэгэй флодуудай, агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй, агаарhаа хамгаалха сэрэгүүдэй, сэхэ хүтэлбэрилхэ ба ара талын албанай органуудай хамтын хэдэ хэдэн ехэ hуралсал hүүлэй жэлнүүдтэ Нэгэдэмэл командованиин түсэбүүдэй ёhоор эмхидхэгдээ.

Хамтын hуралсал социалис оронуудай арминуудай дайшалхы харилсаа холбооной улам бэхижэжэ байhые харуулна, интернациональна ёhоор hанал нэгэдэлгын, дайшалхы шадабариин гайхамшаг hургуули болоно.

Социалис оронуудай хоорондын дайшалхы холбоон удаан сагай шалгалта барижа гараа. Варшавска договорой хамгаалхы эмхиин сэрэгэй хүсэн уласхоорондын империализмын хорото hанаашалгануудые таhалдуулха хүсэтэ халха, хуяг байдаг байгаа, саашадаашье байха.

(АПН).

«СИБИРИИН БАСАГАН»

Кино

— Үнинэй иимэ һайн фильм хараагүйб.

Иигэжэ хэлсэхые киноһоо гаража ябахадаа дуулааб. Мосфильмын гаргаһан «Сибирячка» гэжэ шэнэ фильм тухай хэлэгдэнэ. Жэшээнь, «Русское поле», «Любить человека» гэхэ мэтэ картинануудһаа юугээрэшье дутахагүй, мүнөө үеын совет хүнэй хүсэл эрмэлзэлые, түхэл шэнжые тодо хурсаар харуулһан бүтээл гээшэ. Сценариень драматург А. Салынский бэшээ. Режиссер А. Салтыков, операторнууд Г. Цековый, В. Якушев гэгшэд зохёон найруулһан, буулгаһан байна.

«Мария» гэжэ зүжэгөө кинофильм болгохын тула Афанасий Салынский горитой нэмэлтэ, хубилалта оруулаа. Тиимэ тула фильм «Сибирячка» гэжэ ондоо нэрэ абахаараа абаа.

Тус фильм олон талаараа нилээд һонин. Нэгэдэхеэр, фильмын үйлэ хэрэг манай Сибирьтэ болоно. Хоёрдохоёр, кино хаража һууххадаа экран дээрэ тон таниха, одоол нютагайнгаа артисттай уулзанабди. Шүхалань гэхэдэ, ажалайнгаа хэрэгээр, үдэр бүри харалсажа, хөөрэлдэжэ байдаг ёһотой совет хүнүүдтэй экран дээрэ ушарнабди.

Эдэ хэд бэ гэхэдэ, партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Мария Сергеевна Одинцова (артистка В. Заклунная), ГЭС барилгын начальник Социалис Ажалай Герой Анатолий Мартынович Добротин (артист Е. Матвеев), районой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Виктор Николаевич Матюшев (артист П. Чернов), бетонщик Костя Авдонин (артист А. Потапов), тэрэнэй һамган Тамара (артистка В. Мороз), милициин начальник Томбасов, хабсагай тэһэлхэ ажалай начальник Задонов болоно. Тиихэдэ Томбасовай рольдо Буряадай мэдээжэ артист Буда Вампилов наадана.

Түмэр, бетон заводһоо шэрэжэ байхын тула һайн харгы хэрэгтэй болоно. Энэ харгы хэхэдээ хада хабсагайе эбдэхэ ушар гарана. Барилгын начальник А. М. Добротиной дурадхалые партиин райкомой секретарь зүбшөөнэ. Теэд начальник барилгаяа түргэдхэхын тула мрамор хадые ехэ хүсэтэй һомололгоор тэһэлхые забдана. Хэрбээ М. С. Одинцовагай шууд хэмжээ абаагүй һаа, Добротин үлүү гараха байгаа.

Партиин райкомой бюро боложо, мрамор хабсагайе зоргоороо тэһэлхые хориһон шиидхэбэри абана. Тиигэбэшье арсалдаатай асуудал энээгээр дүүрэнэгүй. Гурбадахи ГЭС барилсажа байһан Социлис Ажалай Герой Добротин—Матвеевэй алдар суу дан ехэ байна. Ажалай арсалдаанай хажуугаар хубиин ябадал оролсоно. «Партиин райкомой секретарь аад, һамгатай хүнөөр һэшхэлтэйболоо, мрамор хадые һандаргахагүй гэһэн бодолынь тэрэ һэшхэлтэй болоһон археолог Бокаревой бодол»,— гэхэ мэтээр бюрогой заседани дээрэ худэлмэришэдэй уран һайханай бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэ Безверкая Марие ехээр мохооһон, галхааһан байна.

Партиин райкомой бюрогой гэшүүн, райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Н. Матюшевта мүн лэ хүшэр. Виктор Николаевич Добротиной алдар сууда дарагдажа зобоно, үхибүүдэй саад, ясли барюулхын тула мүнгэ эрихэ гэхэдээ, түбэгшөөнэ Юрэнхы дээрээ Матюшев — Чернов шадамар бэрхэ, сэсэн хүн. Теэд партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Матюшевые олон жэлдэ «гар дараад» байлгажа һургажархёо. Юу хэ гэнэб, тэрэниинь хэхэ, боли гээ һаань болихо — үнэндөө иимэ албан хойрог болошоо ха юм. Энэ хубилалта, зоболонгыень артист П. Чернов зүбөөр харуулжа шадана.

Худэлмэришэд Авдонин Тамара хоёрто хүнгэн гээ гүт? Үгы, хүнгэн бэшэ. Айл болоод орохо гэхэдэнь, бэлэн гэр байхагүй юм.

Энэ ехэ барилгада бэеэ олоогүй нэгэ хүн бии. Энэмнай голой «тэрэ» эрьеһээ ерэһэн ехэ үһэтэй «философ» болоно. Фильмын олон ушарта энеэхээр, баярлахаар, омогорхохоор. Тиихэдээ эдэ бүгэдэ хуу фильмын үйлэ хэрэгэй ябасаһаа бүридэнэ. Тиимэ тула харагшадай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэжэ шадана.

Добротин Одинцова хоёрой «муудалдаад» байһан үедэ «Добротиниие ажалһаань сүлөөлхэ» гэһэн дурадхал ороно. Тиихэдэнь Мария Сергеевна эрид таһа буруушаана. Партиин обкомой секретарь Петр Кириллович: «Безверкая гэгшые районһоо холо болгохомнай гү?»—гэһэн дурадхал оруулна. Мария Сергеевна энээниие мүн буруушаана.

Мария Сергеевна хүн бүхэндэ иимэ «һайн» хадаа өөрөө һула, муу байгаа гэжэ һанаһанай буруу. Одинцова —Заклунная шанга, сэхэ сэбэр секретарь мүн. Хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэһэн, үнэхөөрөө шанга, үнэхөөрөө бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ боложо шадаа. Заклунная—Одинцова наһааршье залуу, бэеэршье, сэдьхэлээршье сэбэр, ёһотой Сибириин басаган.

Добротин—Матвеев минч начальник бэшэ, харин дипломат, психолог, артист байшана. Зүбөөрнь хэлэхэдэ, инженер, дипломат, психолог, артист нэгэн доро байһандаа Добротин энэ ехэ барилгын начальник, Социалис Ажалай Герой болотороо ургаа. Эсэстээ Добротин—Матвеев мүн лэ сэхэ сэбэр, муye һанажа ябадаггүй хүн гээшэ.

Э. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ҺАРЫН ҺҮҮЛ БАГААР ДУЛААРХА

Сагай уларилай шэнжэлгэ

Байгша оной май һарын түрүүшын арбаад хоногой туршада хүйтэн үдэрнүүд үзэгдэһэн байна. Илангаяа майн 5—6-най үдэрнүүдтэ гэнтэ шангаар һалхилжа, хаа хаанагүй тооһо шорой хиисүүлбэ. Үдэртөө секундын 15—20 метр хүсэтэйгээр һалхилһан аад, һүниндөө 3—8, хойто аймагуудта 10—12 градус хүрэтэр хүйтэрһэн, саһан ороһон байгаа.

Арбадахи хоногой һүүл багта гэхэ гү, али майн 9-нэй үдэр республикын урда, түбэй аймагуудта дулааржа, үдэртөө 20—25, хойто аймагуудта 15—19 градус дулаан болобо. Тиин үнгэрһэн арбан хоногой туршада дунда зэргээр республикын урда, түбэй аймагуудта 5—7, бусад газар нютагуудта 2—4 градус дулаан болоһон байна. Энэнь зарим нютагуудта нормо соогоо, бусадтань эгэ градус доогуур хүйтэн болоһон жэшээтэй. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 1—3 градус хүйтэн байба. Энээнһээ уламжалан, республика доторнай дулаан үдэрнүүд 2—3 үдэрөөр хожомдожо ябана.

Мүн үнгэрһэн энэ үе соо Сэлэнгын, Зэдын, Улаан-Үдын аймагуудһаа бэшэ нютагуудта шииг нойтон оробо. Ороһон шииг нойтоной хэмжүүр дунда зэргээр 1—6 миллиметр болоно. Тиихэдэ Баргажанай, Яруунын, Захааминай аймагуудта 7—10 миллиметр хүрэтэр нойтон саһан, бороо оробо.

Арбаад хоногой һүүлшын үдэрнүүдэй нэгэндэ газарай хүрьһэнэй гэдэсые хэмжэжэ үзэхэдэ, республикын урда, түбэй аймагуудта 50—100, Байгал шадар 30—40, хүйтэн уларилтай хойто аймагуудта 10 сантиметр гэдэһэнһээ байха юм. Үнгэрһэн арбан хоногто 10 сантиметр гүн зэгыдэ газарай хүрьһэн арбаад градус дулаан болоһон байба. Тиихэдэ республикын олонхи аймагуудта тарялан сабшалангай газарай шииг нойтон дундуурхан. Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй, Захааминай аймагуудта газарай шииг нойтон һайн. Сэлэнгын, Хоринн, Улаан-Үдын, Загарайн, Хяагтын аймагуудай тарялан, сабшалангайнь газар шииг нойтоор бага болоһон байба.

Май һарын хоёрдохи ар[...] бан хоногто үүлэ багатай[...] һүниндөө, үдэртөөшье ду[...] лаан[...]

[...] Июнин 8—14, 22—[...] най үдэрнүүдтэ һүниндөө [...] —18, үдэртөө 26—31 [...] дус дулаан болохоор [...] тэ [...] 20—25. [...] 20 градус дулаан [...] хүлеэгдэнэ.

Һарын туршада 30 [...] миллиметр шииг [...] орохо гү, али энэнь нормо соогоо байха зэргэтэй. Һарын эхиндэ, июнин 15—18, [...] —27-до үүлэтэйшэг бай[...] бага зэргээр хура бор[оо] орохо, аадарлаха. Бу[...] үдэрнүүдтэнь бага зэрг[...] үүлэтэйшье һаа, шииг [...] тон орохогүй. Зүг бүхын[...] һулахаханаар һалхилха.

Л. ГОНЧАРОВА,
инженер-агрометеоролог.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

40 ЖЭЛЭЙНГЭЭ ОЙ ТЭМДЭГЛЭБЭ

Сэлэнгын аймагай Тохой тосхондо оршодог техническэ мэргэжэл олгодог училищи 40 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэбэ. Предприяти, колхоз, совхозуудай эльгээһэн һурагшад комбайн, трактор, автомашина гэхэ мэтэ хүдөө ажахын бүхы техникэ шудалжа, шэлэһэн мэргэжэлээрээ теоретическэ һайн бэлэдхэлтэй болодог.

Училищи 40 жэлэй туршада 19 мянган механизаторнуудые бэлдэһэн байна. Тэдэнэр трактористнууд, комбайнернууд, жолоошод, тракторно-тарян ажалай бригадирнуудаар хүдэлнэ.

33 жэлэй туршада багшалһан, Буряадай АССР-эй габьяата инженер Михаил Иванович Иванов, РСФСР-эй техническэ мэргэжэл олгохо һуралсалай отличник Тимофей Прокопьевич Феофанов, агроном Вера Ивановна Хангуева, Буряадай АССР-эй габьяата инженер Баглай Хонгорович Хунхенов, СССР-эй техническэ һуралсалай отличник Василий Александрович Тыженов, Нина Григорьевна Огородникова гэгшэд баян дүй дүршэлөө, эрдэм мэдэсээ һурагшадтаа дуратайгаар дамжуулан үгэдэг байна.

И. МАЛЬЦЕВ.

ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Семён Васильевич Антропов 1964 онһоо хойшо Нестеровскэ дунда һургуулида математикын багшаар хүдэлнэ. Нүхэр Антропов үхибүүдтэ эрдэм заахаһаа гадна, олониитын ажал ябуулдаг байха юм. Тэрэ 1967 ондо эдир фотографуудай кружок эмхидхээ һэн. Мүнөө 15 үхибүүд эрхим һайнаар фото-зураг хэдэг болонхой. 1970 ондо нютаг ороноо шэнжэлэлгын кружок эмхидхэгдээ. Мүнөө 60 хүн энэ кружокто хабаадалсана. Семён Васильевичай хүтэлбэри доро үхибүүд нютаг оронойнгоо эрхим хүнүүд тухай, граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшад тухай һонирхолтой баримтануудые суглуулха талаар горитойхон ажал ябуулаа. Нестерово, Батурино, Гурулево, Бурая тосхонуудһаа граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшад тухай, тэдэнэй дайшалхы зам тухай һонирхолтой стенд байгуулагданхай. Үхибүүд 40 гаран фотокарточка суглуулаа. Нестеровскэ дунда һургуулида нютаг ороноо шэнжэлэлгын музей нээхэ али болохо арга боломжо бии гээшэ.

Һурагшад Семён Васильевичай хүтэлбэри доро дайнда хабаадагшадтай уулзалга үнгэргэдэг юм. Нүхэр Антроповой даадаг 5-хи классай һурагшад стенднүүдые гоё һайханаар бүтээгээ.

Үхибүүдые Эхэ орондоо инаг дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар Семён Васильевич горитойхон ажал ябуулна. Бэрхэ багша Антропов коллектив соогоо, үхибүүдэй, түрэлхидэй дунда ехэ хүндэтэй.

П. ХАЛТАНОВ.

ЭДИР БОКСЁРНУУД МҮРЫСЭБЭ

Боксоор һурагшадай дунда аймагай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн түрүүшынхеэ үнгэргэгдэбэ. Энэ мүрысөөндэ Хориин аймагай эдир боксёрнууд уригдаһан байгаа. Хориин эдир боксёрнууд республика дотороо суурхахаһаа гадна, зонын мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ түрүүлһэн байха юм. Ушар иимэһээ Түнхэнэй аймагай эдир боксёрнууд энэ харюусалгата уулзалгада һайнаар бэлдэһэн юм.

Аймагай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ ондоо нютагай командануудай хабаадалсахада, ехэ һонирхолтой, шанга тулалдаанууд болодог гэжэ мэдээжэ ха юм. Түнхэнэй һургуулинуудай түлөөлэгшэнэр зориһондоо хүрэжэ, эрхим амжалта туйлаа.

Бага наһатай һурагшадай бүлэг сооһоо Хэрэнэй дунда һургуулиин һурагшад М. Банзанов (32 килограмм), О. Дамнянов (34 килограмм), Хориһоо О. Шаранов (36 килограмм), Тоорын дунда һургуулиһаа Д. Доржиев (38 килограмм), Хориһоо В. Галсанов (42 килограмм), Хэрэнэй дунда һургуулиһаа С. Укоев (48 килограмм), Хориһоо Л. Дамбаев (50 килограмм), Хэрэнэй дунда һургуулиһаа А. Усольцев (56 килограмм) болон Г. Балданов (62 килограмм) аймагай чемпионууд болобо.

Аха наһанай эдиршүүлэй бүлэг сооһоо Хэрэнэй дунда һургуулиһаа Л. Крылов (50 килограмм), Н. Шойдонов (54 килограмм), Хориһоо М. Лосев (57 килограмм), Хэрэнэй дунда һургуулиһаа А. Банзанов (63 килограмм) аймагай чемпионууд болоо.

«Урожай» бүлгэмэй республиканска соведэй түлөөлэгшэ, СССР-эй спортын мастер Владимир Ильин энэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, чемпионуудые амаршалба.

Б. ЯБЖАНОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ЭБДЭРШЭГҮЙ ХОЛБООН

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн хани ёһоной уулзалганууд тухай дэлхэйн хэблэл үргэнөөр бэшэнэ.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хараалагдаһан эб найрамдалта программа социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай саашанхи ажал ябуулгын программа болоо гэжэ аха дүү социалис оронуудай газетэнүүдэй шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариие Берлинэй хүн зоной халуунаар угтаһан тухай тоосоое «Нойес дойчланд» газетэ «ГДР-эй, СССР-эй аха дүүгэй холбооной хүсэтэ манифестаци», «Нүхэр Леонид Ильич Брежневые ГДР-эй нийслэл хотодо баяр жабхалантайгаар угтаба» гэһэн гаршагууд доро нэгэдэхи хуудаһандаа толилһон байна.

«КПСС-эй ба Советскэ Союзай хүтэлбэрилхы элитэ ехэ ажал ябуулагша нүхэр Л. И. Брежневэй хани ёһоной уулзалга Ленинэй партиин ба СЕПГ-гэй хоорондо, СССР-эй ба ГДР-эй хоорондо үгээ хүсэд дүүрэнээр ойлголсолгын бата гэршэ болоһон байна», — гэжэ Берлинэй «Дер морген» газетэ тэмдэглэнэ.

«Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай гол хүсэн — Соведүүдэй ороной хүтэлбэрилэгшэ, элитэ ехэ ленинец, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша нүхэр Л. И. Брежневые айлшаар угтан абажа хөөрэлдөөбди», — гэжэ «Трибуна люду» бэшэнэ.

«КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Берлиндэ хэһэн уулзалганууд КПСС-ые, агуухэ Совет орониие ёһолон хүндэлэлгын гэршэ тэмдэг болоо», — гэжэ Болгариин «Работническо дело» газетэ тэмдэглэнэ.

«Л. И. Брежневэй хани ёһоной уулзалганууд социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай аха дүүгэй нэгэдэл, нягта жагсаал, холбоо барисаа, тэдэнэй али бүхы харилсаа саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ политическэ шухала удха шанартай хэрэг гэжэ монгол арад тоолоно»,— гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай түбэй орган — «Үнэн» газетэ бэшэнэ.

Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ПНР-тэ, ГДР-тэ ерэһэн тухай дэлгэрэнгы мэдээсэлнүүдые ФРГ-гэй радио, телевидени дамжуулхадаа, хани ёһоной эдэ уулзалганууд Советскэ Союзай ба тэрэнэй союзнигуудай нягта нэгэдэлтэй, үгээ хүсэд ойлголсодог байһые элирхэйлэн гэршэлбэ.

Тэрээндэ баглаа сэсэг бариһан немец басагахантай Л. И. Брежневэй зэргэлээд байһан гэрэл зурагые «Нью-Йорк таймс» газетэ нэгэдэхи хуудаһандаа толилоо. ГДР-эй нийслэл хотын хүн зоной совет айлшание хүндэмүүшэ халуунаар угтаһыень газетэ тэмдэглэнэ. «Советскэ Союзай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэ Леонид Брежневые амаршалхаяа Берлинэй олон зуугаад мянган хүн үйлсэ гудамжануудта гараа» — гэжэ «Нью-Йорк таймс» бэшэнэ. (ТАСС).

ВАШИНГТОН

Г. КИССИНДЖЕРЭЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ТАСС

Совет талын уряалаар майн 4-һөө 9 болотор СССР-тэ ошожо, хөөрэлдөөнүүдые хэһэн тухайдаа национальна аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар Холбоото Штадуудай президентын туһалагша Г. Киссинджер эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ хөөрэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай президент Р. Никсонэй хоорондо болохоёо байһан хөөрэлдөөнүүдэй зүблэхэ зүйл зүбшэн хэлсэхэ, июнь һарада Л. И. Брежневэй хани ёһоной уулзалгануудые хэхээр Холбоото Штадуудта ошохо үедэнь баталагдаха хэлсээнэй юрэнхы шэнжэ тухай зүбшэлхэ зорилготойгоор ошоһон байгааб гэжэ тэрэ хэлээ. Хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалганууд һайнаар бэлдэгдэхэ ёһотой гэжэ Г. Киссинджер тэмдэглэбэ.

Хоёр талын хоорондын харилсаанда аюултай зүришэлдөө татажа боломоор ушар хэрэгүүдэй тохёолдожо магад байһан ушарые сараха гээшэ шухала удха шанартай гэжэ СССР, США тооложо гээд 1972 оной май һарада Москвада Л. И. Брежневэй, Р. Никсонэй гар табиһан «Совет Социалис Республиканууудай Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаа холбооной үндэһэ һуури» гэһэн документ дотор хэлэгдэнэ гээд Г. Киссинджер һануулба. Энээнһээ уламжалан, сэрэгэй зүришэлдөөс зайсуулжа, ядерна дайнай һүжэрэлгые сарахын тула бүхы юумэ хэхэ байһанаа хоёр тала уялгалаа һэн. Эдэ ёһо дүримүүдэй ямараар бэелжэ байһые сэгнэхэ, энэ талаар саашадаа ямар алхамай хэгдэхэ байһан тухай асуудалые Москвада болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэлхэ аргатай байбабди гээд Г. Киссинджер хэлээ. Үнгэрһэн жэлэй турша соо эдэ ёһо дүримүүдые нариінаар баримталһанаа, хойшодоо эдэниие гүнзэгырүүлхэ хараа бодолтой байһанаа хоёр тала мэдүүлээ гээд Г. Киссинджер тэмдэглэбэ.

Холбоото Штадуудай ба Советскэ Союзай хоорондохи экономическа харилсаан тухай асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэлэгдэһэн байна гэжэ Г. Киссинджер саашадаа хэлэбэ.

Хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгада һайнаар бэлэдхэл хэхын тула, энэ уулзалгын үедэ США-гай президентын, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин гол шухала асуудалнуудта анхаралаа хандуулжа шадахын тула хоёр тала һанамжануудаа хэлсэһэн байна гэжэ Г. Киссинджер мэдүүлээ.

Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар болохоёо байгаа зүблөөнэй асуудал мүн лэ зүбшэлэгдэһэн байна.

БАРУУН БЕРЛИН

Совет выставкын амжалта

ТАСС

«СССР-73» гэһэн совет худалдаа наймаанай промышленна выставкэ Баруун Берлиндэ нээгдэһэн байгаа. Совет гадаадын худалдаа наймаанай 28 нэгэдэлэй хабаадаһан тус выставкэ ехэ амжалта туйлаа. Тэрэнэй хүдэлмэрилхэ үедэ 30 миллион тухай маркын хэмжээнэй худалдаа наймаанай хэлсээн хэгдээ.

КОПЕНГАГЕН

КПД-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

Данийн Коммунис партиин Центральна Комитетэй пленум эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Пленум уласхоорондын зарим асуудалнуудые, эрхэнүүдэйнгээ түлөө Данийн ажалшадай тэмсэл шангадхаха асуудал зүбшэлһэн байна.

Европодохи түгшүүрилэй һуларжа байһые, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ бэлэдхэл хэхын тула олон талын түлөөлэгшэдэй зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнэй Хельсинкидэ боложо байһые пленумдэ хабаадагшад үндэрөөр сэгнэбэ.

НАТО-һоо ороноо гаргахын түлөө, Европодохи аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэ шухала гэжэ КПД-гэй ЦК-гай пленум тэмдэглээ.

БОНН

Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдэй суглуулбари ФРГ-дэ хэблэгдэбэ

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдэй суглуулбариие Баруун Германиин «Пальругенштейн» хэблэл немец хэлэн дээрэ барлан гаргаба. Энэ ном «Леонид Брежнев Советскэ Союзай политика ба уласхоорондын харилсаан тухай» гэжэ нэрэтэй. 1970—1972 онуудта нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүд энэ ном соо хэблэгдэһэн байна.

УЛААН-БААТАР

ХАНИ БАРИСААГАА ҮРГЭДХЭЛГЫН ЗАМААР

ТАСС

Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Центральна Соведэй Президиумэй үргэдхэгдэһэн заседани эндэхи хани барисаанай байшан соо болобо. СССР-эй дүй дүршэл шэнжэлхэ, нэбтэрүүлэн тарааха талаар бүлгэмэй таһагуудай хүдэлмэри тухай асуудалнууд эндэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. СССР-эй дүй дүршэлые улам үргэнөөр шэнжэлжэ, бодото дээрэнь нэбтэрүүлхэ шухала гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Центральна Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Л. Лувсан, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь, монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Центральна Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. Чимиддорж заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

ХАНОЙ

ЭРИД БУРУУШААНА

ТАСС

Хойто Вьетнамай газар дайда дээгүүр тагнуулай ниидэлгэнүүдые Холбоото Штадуудай үргэлжэлүүлһыень эрид буруушаажа байһанаа ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Майн 10-да американ тагнуулай самолет Вьетнамай Демократическа Республикын агаарай дайда руу Кунгбинь провинци шадараар нэбтэрэн ороһон байна гэжэ МИД-эй түлөөлэгшын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Энэ ябуулга Вьетнамдахи дай болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай Париждахи хэлсээ бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно. Тэрэ ДРВ-гэй бэеэ дааһан, аюулгүй байдалда хоро хүргэнэ.

Иимэ харата ябуулгануудаа дары болюулха эрилтэ ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство Холбоото Штадуудай үмэнэ табиба.

ХАНОЙ

РЮВ-эй ВРП-гэй МИД-эй мэдүүлгэ

ТАСС

Тагнуулай ниидэлгэнүүдые хэхын, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын мэдэлдэ байһан Локнинь, Самат гэжэ һуурин тосхонуудай хоорондохи районуудые бомбодохын тула май һарын түрүүшын үдэрнүүдтэ Холбоото Штадууд, сайгон захиргаян самолеттуудаа нэгэнтэ бэшэ эльгээһэн байгаа гээд РЮВ-эй ВРП-гэй МИД-эй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Эдэ харата ябуулгануудһаа уламжалан, амгалан зоной дунда алуулһан хүнүүд олон, гэмтэл, һандарал ехэ.

РЮВ-эй ВРП-гэй мэдэлдэ байһан районуудта Урда Вьетнамай бэеэ дааһан, аюулгүй байдал бүдүүлигээр эбдэһэн американ авиациин сэрэгэй эдэ ябуулгануудые Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительство эрид буруушаана.

Тагнуулай ба сэрэгэй бүхы ниидэлгэнүүдээ дары болюулха эрилтэ РЮВ-эй ВРП США-гай, сайгон захиргаанай урда табиба.

НЬЮ-ЙОРК

БОМБОДОЖО ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ТАСС

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Камбоджын сүлөөлэгдэһэн районуудые американ авиаци, тэдэнэй дунда стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоһон байна гэжэ США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин түлөөлэгшэ мэдээсээ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

18.30 — Телепанорама. 18.50 — Хүгжэмтэ забһарлалга.

«Орбита» харуулна:

19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Үнгэтэ телевидени. Спортын гимнастикаар эрэшүүлэй дунда Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн. Франциһаа дамжуулга. 20.30 — В. Дельмар. «Уступи место завтрашнему дню» — зүжэг. 22.50 — Уласхоорондын панорама». 23.20 — Хүгжэмтэ уулзалганууд». А. Жаровай шүлэгүүдэй үгэнүүдтэ бэшэгдэһэн дуунууд. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — Үнгэтэ телевидени. Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөндэ ЦСКА — «Динамо» (Тб) командануудай наадан харуулагдаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

20.30 — «Угрюм-река» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 21.50 — концерт.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Һургуулиин һурагшадые байгаалида дуратайгаар хүмүүжүүлгэ тухай түрүү бэшэг. Республикын тарялан дээрэ. Нютагай [...]ведүүдэй һунгалтые угтуулан. «Газараа гамнаха» — И. Аленичевэй статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Кадрнуудта — үндэр эрилтэ» — М. Хензыхеновэй статья. И. Калининай ашаа шэрэлгые гуримшуулха тухай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Мастерай харюусалга» — В. Николаевай статья. Түрэл оронломнай. Эрдэм, техникын һонин. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулжа театрнуудай табиһан шэнэ зүжэгүүд. Нютаг нютагай һонин.

САГАЙ УЛАРИЛ

Республика доторнай мүнөөдэр үүлэтэйшэг байха, бороо орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 5—9 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 15 — 19, Байгал шадар, хойто аймагуудаар 8—12 градус дулаан, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 0—2 градус хүйтэн, үдэртөө 17—19 градус дулаан болохо гэжэ Улаан-Үдын авиаметеостанци мэдээсэнэ.

Майн 17—18-да үүлэтэйшэг байха, хура бороо орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 2 градус хүйтэнһөө 3 градус хүрэтэр дулаан болохо. Хойто, Ахын, Түнхэнэй, Захааминай аймагуудта 3—8 градус хүйтэн, үдэртөө 17—22, хойто аймагуудта, Байгалай хойто эрьеэр 11—16 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54 приёмная — 54-93, зам. редактора — [...] зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, [...] ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной [...] ни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — [...] культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — [...] информации — 34-05, общественная приёмная — [...] машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1973 оной майн 16. ● 4-дэхи хуудаһан ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-02406. Заказ № [...]